

SVETOVNA FAŠISTIČNA REAKCIJA V OFENZIVI

ENOTNOST TEMNIH SIL V BORBI PROTI DELAVSKEMU GIBANJU IN DEMOKRACIJI

Hitler pripravlja nemško ljudstvo na vojno, ki jo ima v načrtu proti USSR

Se nikdar ni bila solidarnost delavstva tako potrebna in nujna, kakor v današnji težki dobi

ENOTNOST temnih sil, ki so se podale v boj, da zaduše, kar služi napredku človeka in socialni pravičnosti, ni bila še nikdar bolj očitna in bolj izrazita, kakor danes.

V svojih zavrtnih naklepih si je svetovna reakcija svesta brez vsakega mednarodnega sporazuma, da je njena naloga in njena dolžnost poraziti predvsem ljudsko fronto v Franciji in Španiji. Danes posebno v Španiji!

Tako je Španija, ki je bila do padca monarhije pred petimi leti za Evropo in ostali svet docela nevažna dežela, postala spet njena najvažnejša točka, kjer se naj odloči, kdo bo dominantna sila na evropskem kontinentu: ali Hitlerjev in Mussolinijev fašizem, ali pa delavsko gibanje skupno s tistimi ljudskimi strankami, ki so za socialno preuredbo, za civilne svobode in demokratično obliko vlade.

Fašistični rebelom v Španiji pomaga diplomatično, z orožjem, finančno in s propagando Italija, Nemčija, Portugalska, katoliška cerkev, "Rev." Coughlin v Zed. državah s svojo unijo za "socialno pravičnost", propagandistični aparat, ki ga lastuje in mu diktira Wm. R. Hearst, vsi ameriški kapitalistični dnevniki in magazini, vse ameriške trgovske komore, fašisti in kapitalistični mogotci v Franciji skupno s svojim časopisjem, direktno in indirektno toriji v Angliji, katoliška fašistična Avstrija in Ogrska, vsa reakcionarna kamarila na Poljskem itd.

Portugalska je prošlo soboto dala fašistični kontrarevoluciji v Španiji prvič odprto pomoč s prevažanjem municije iz nemških ladij preko svoje dežele na mejo Španije, kjer jo izročila fašističnim rebelom. Za ta drastičen, nediplomatičen in neetičen korak se je portugalska vlada odločila iz strahu, da če bo fašistična kontrarevolucija v Španiji poražena, bo kmalu nato tlačeno portugalsko ljudstvo vrglo fašistični režim v svoji deželi.

Reakcionarni španski generali so podvzeli svojo desperatno igro šele ko so si bili svesti izdatne finančne in druge opore v fašističnih krogih vseh dežel, posebno pa so se zanesli na Italijo, Nemčijo in Portugalsko, ter na cerkev. Niso se motili, a kljub temu so se prevarali vsi skupaj v nadeji, da bodo zmagali v par dneh. Niti malo se jim ni sanjalo, da se bi moglo (Nadaljevanje na 2. strani.)

Zadnji politični akt pokojnega gubernerja Olsona

S smrtjo gubernerja Floyd Bjerstjerne Olsona je farmarska-delavska stranka v Minnesoti izgubila svojega glavnega in najsposobnejšega voditelja. Preminul je 22. avgusta v bolnišnici v Rochesteru, Minn., star šele 44 let. Ugonobil ga je rak.

Floyd B. Olson
Proglasal se je za radikalca. V političnem vrvenju je bil od mladosti. Guberner Minnesote je bil zdaj že v tretjič. Letos je bil nominiran za kandidata v zvezni senat.
Pod njegovo administracijo je bilo sprejetih več davčnih reform, med njimi davek na dohodke, poseben davek na podružne trgovine v prid malih trgovcev, zakon, ki določa maksimalni delavnik in mini-

malno plačo za državne delavce pri gradnji in popravljanju cest, načrt za starostne pokojnine itd.

Farmarska-delavska stranka v Minnesoti, katero je že precej let oblikoval pokojni Floyd B. Olson, je radikalna na papirju, ne pa v praksi. Njeni politiki so pristaši takozvane praktične politike.

Dne 19. avgusta, tri dni pred svojo smrtjo, je narekoval telegram senatorju La Follettu v Wisconsinu, v katerem mu je sporočil, da bo letos agitiral za ponovno izvolitev predsednika Roosevelta. V istem brzojavu je dejal, da spoštuje kandidata

Ameriško bizniško časopisje za fašiste v Španiji

Ako bi sedanjo civilno vojno v Španiji presojali po vesteh v ameriškem kapitalističnem časopisju, bi morali fašisti zasesti Madrid že drugi dan, ko so začeli s svojo kontrarevolucijo. Dve tretjini Španije so dali ameriški listi rebelom že drugi teden vojne in Madrid so jim obljubili koncem vsakega tedna. Civilna vojna traja že štiri teden in fašisti še vedno samo zmagojujejo (v ameriškem kapitalističnem časopisju), do čim boljisti more duhovnike in slabiči ter posiljujejo nune, nato pa jih pobijejo.
Civilno vojno je glasom istih ljudi, je ameriški kapitalistični

Borba za oblast nad sovjetsko Unijo

Naglo dviganje cen živilom na račun suše vzlic obilim zalogam

Na račun letošnje suše so se živila zelo podražila, čeprav imajo prekupčevalske družbe zaloge polne deloma še od lani in dalje. Dvigajo torej ceno mnogim potrebščinam, katere so oni dobili od poljedelcev in živinorejcev zelo poceni.

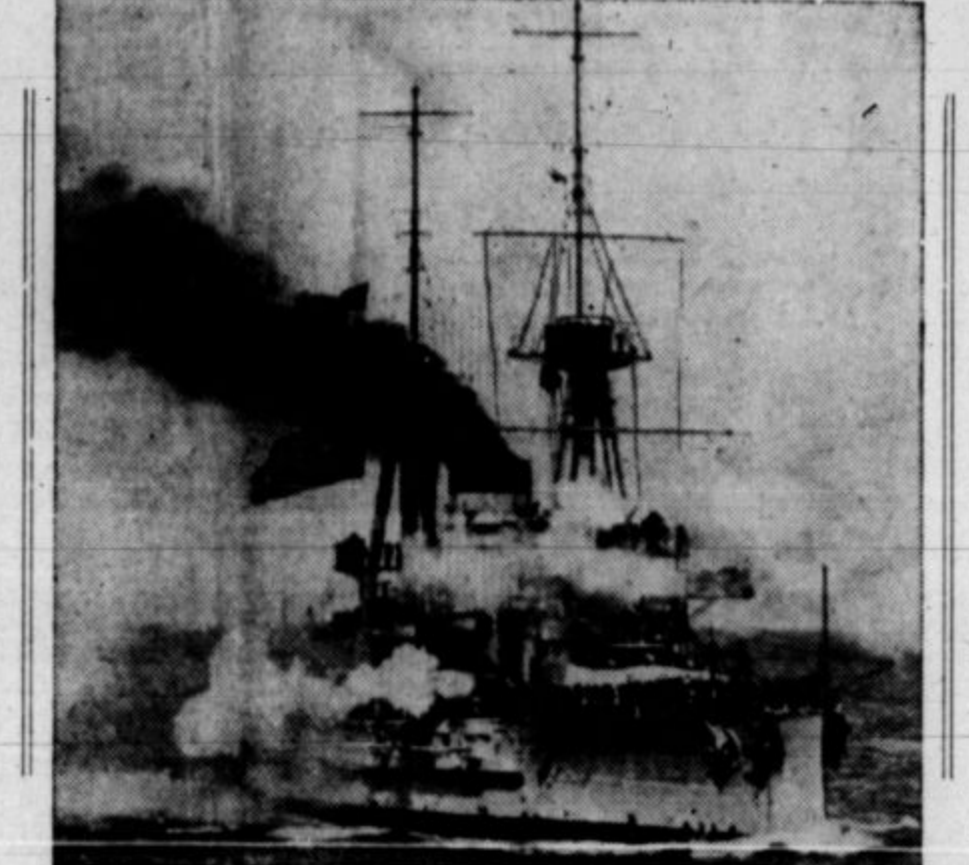
Na jesen nam obetajo še večjo draginjo. Basket živil, ki stanejo danes deset dolarjev, bodo čez par mesecev dolar ali dva dražja.

Farmarji v splošnem višjih cen niso dosti deležni, pač pa prekupčevalci. Ako bi bili ameriški farmarji in delavci združeno organizirani, bi bili tudi v sušah oboji veliko na boljšem, kakor pa so danes celo v dobrih letinah.

Registrirajte se!

Kdor se letos ne bo registriral, tedaj pri volitvah 3. novembra ne bo smel glasovati. Pazite na oznakila, kdaj so registracijski dnevi, ali pa se registrirajte v merodajnem uradu v mestni hiši. V Chicago bosta registracijska dneva 19. sept. in 6. oktobra.

Umešavanje, ki podaljšuje vojno v Španiji

Fašistični španski generali bi bili vzlic temu, da so potegnili za sabo nad 95 odstotkov častnikov in nad 80 odstotkov armade, vojno proti vladi izgubili že v prvem tednu, če jim ne bi priskočil na pomoč z denarjem in z orožjem fašizem v drugih državah, predvsem nemiki in italijanski. Tudi katoliška cerkev je stoodstotno na strani španskih fašistov, katerim pomaga diplomatično, z denarjem in s propagando. Na sliki je moderna španska križarka "Jaime I.", katere moštvo je ostalo zvesto vladi ljudske fronte. Bila je v službi proti fašističnim rebelom generala Franca pri Gibraltarju, da je preprečevala dovažanje barbarških Murov iz španskega Moroko v Španijo. Prošli teden se je nekemu letalcu posrečilo vreči nanjo ogromno bomba. Prva poročila so se glasila, da se je ladja takoj potopila z moštvom vrb. Poznejša so se glasila, da je srečno priplula v svoj pristan, kjer so jo začeli nemudoma popravljati.

Socialisti v Jugoslaviji prijavili vladi obnovitev svoje stranke

V svojem programu poudarjajo načelo skupne države Hrvatov, Srbov in Slovencev. -- Minimalni program in demokracija njih glavna zahteva

Poskusi za obnovitev Socialistične stranke Jugoslavije se ponavljajo že par let -- od časa, ko je diktatorski režim v Beogradu obljubil v popuščanju

Union stranke kongresnika Lemkeja, ker pa nima prilike, da bi bil izvoljen, je boljše, da se progresivci strnejo v agitaciji za sedanjega načelnika Bele hiše. Olson je pohvalil tudi Rev. Coughlina in dejal, da je njegov (Coughlinov) načrt za reformiranje ameriškega denarnega sistema dober in ga bo podpiral.

Olson je storil v političnem življenju precej napak. Ta je bila zadnja in največja, kajti Coughlin ne zasluži, da bi ga indorsirali v njegovem delovanju kdorkoli, ki veruje v socialni preobrat na temelju kooperativne družbe.

nje in izjavil, da bo dovolil povračanje v demokratično obliko vlade.

Prvo obnovitev socialistične stranke Jugoslavije je vlada odklonila, ne zaradi programa nove soc. stranke, ampak ker se je reakcionarna kamarila poslužila "tehnikalijske". Te so v Jugoslaviji slične tem, katerim mora zadostiti socialistična stranka v Ohiu, v Illinoisu in v mnogih drugih državah, ako hoče funkcionirati kot politična stranka. Četokrat so "legalistične" ovire tolikšne, da jih je nemogoče premagati. Tako tudi v Jugoslaviji.

Vzlic temu so se v nji skozi prošlo podrgo leto vršile konference delavskih zaupnikov, ki so končno sklenili ustanoviti, oziroma obnoviti socialistično stranko znova in jo prijaviti, kakor zahteva zakon.

"Delavska Politika" z dne 8. avgusta poroča o tem sledeče: "Predstavniki socialističnega gibanja iz vseh krajev države

so se zedinili, da obnove socialistično stranko z imenom "Socialistična zveza delovnega ljudstva."

To ime naj izraža željo, da se pridružijo vse socialistične skupine, ki priznavajo načela združenja vsega delovnega ljudstva v boju za demokracijo in socializem.

Politični naš cilj je upostavitve v državi najpopolneje demokracije, državljanske enakopravnosti in svobode. Hočemo, da se potom demokracije politična zakonodaja tako izpremeni, da se odpravijo vse omejitve političnih pravic in državljanjskih svobod; vse razlike v pravicah med polnoletnimi možmi in ženami ter vse omejitve glede svobode organiziranja in izražanja mišljenja.

Odprava političnih privilegijev je temelj ljudske vlade, demokracije.

(Nadaljevanje na 2. strani.)

STALINOV NASPROTNIKI DOBILI NAMESTO ZMAGE SMRTHO OBSODBO

Gregor Zinovjev v vlogi skesanega plašljivca. -- Leon Trocki izjavlja, da ni koval zarote za atentat na Stalina in da ni v zvezi z naciji

V svetovni javnosti je pomur Sergija Kirova l. 1934 v Leningradu prevladovalo mnenje, da je Stalinov režim z eksekutiranjem par ducatov opozicionalcev spet več kot pomiril "javno mnenje" v USSR. "Javno mnenje" je ameriška fraza in v realnem življenju je malo pomeni. Vendar pa je jasno, da je večina ljudstva v USSR -- velika večina, zvesta režimu, ki je na krmilu države. Toda ali je ta večina zanesljiva? To je drugo vprašanje.

Tajna policija sovjetske vlade s svojimi dognanji prča, da današnja Rusija v svoji notranjosti ni več ogrožena od kakih carističnih elementov, ali sinov bivših aristokratov, veleposestnikov in kapitalistov, ampak da se vrši ljuta tajna tekma za oblast med boljševiškim vodji, ki so danes na vrhu, in onimi, ki so bili glavni krmarji zveze sovjetskih republik do časa, ko je postal Josip Stalin njen diktator.

JOSIP STALIN

SERGIJ M. KIROV

Ko so zarotniki izvršili posrečen atentat na Kirova, je sovjetska vlada odgovorila z eksekucijami, s sistematično propagando proti kontrarevolucionarjem in z dramatično

obravnavo proti Zinovjevu, Kamenjevu in drugim obtoženecem, katere je sodišče spoznalo krivim in jih poslalo v zapor.

Medtem je sovjetska tajna policija s preiskavo nadaljevala in končno je planila v svet vest, da so planirali in da še planirajo atentat na Stalina in na njegove najzvestejše pomočnike bivši boljševiški veljaki, ki so danes označevani večinoma za trockijevece.

Glavni instigator kontrarevolucije proti Stalinovemu režimu je glasom zapiskov in pričanj na sodni obravnavi, ki je končala prošlo nedeljo v Moskvi, bivši Leninov drug, bivši komisar za zunanje zadeve in nato sovjetski vojni komisar, Leon Trocki, ki živi že več let v izgnanstvu. Zdjaj ima zavetišče na Norveškem, kjer je vladi pred naselvitvijo obljubil, da se ne bo spuščal v spletkarsko politiko.

Sovjetska policija je označila, da je bil v mejah USSR glavni zarotnik za strmoglavlucionarjem in z dramatično (Nadaljevanje na 5. strani.)

CERKEV ŽELI INTERVENCIJO V MEHIKI IN V ŠPANJI

Vatikan se zgraža nad grozodejstvi, ki jih uganjajo brezbožci nad duhovščino v Španiji in želi, da naj civilizirani svet kaj stori, da v Španiji spet zavladata red in mir in seveda cerkev, ki je imela oblast nad to državo do padca monarhije. Ako bi cerkev v Španiji imela smisel za korist ljudstva, mu ne bi bila vzela 20 odstotkov zemlje in bi ga ne bila zasušila gospodarsko in duševno. Zdjaj žanje posledice.

V tej deželi in v Kanadi intrigira katoliška organizacija K. of C., ki hoče zaplesti vlado Zed. držav v spor z Mehiko. Na svoji prošli konvenciji, ki se je vršila prošli teden v Toronto, Kanada, so delegati družtev Kolumbovih vitezov spet sprejeli resolucijo, v kateri za-

htevajo, da se naj vlada Zedinjenih držav postavi v bran za preganjane katoličane v mehiški republikli.

Resolucija pravi, da mehiška vlada zatira cerkev, prosekutira duhovnike in ovira ljudstvo v bogoslužju s protiverskimi naredbami. V razpravi o resoluciji so nekateri v naprej določeni delegati kritizirali ameriškega poslanika v Mehiki, Danielsa, češ, da je naklonjen proticerkveni politiki mehiške vlade. Na Roosevelta pritiskajo že par let, da naj ga odpokliče in nadomesti z osebo, ki katoliški cerkvi ni nasprotna. Daniels je na take proteste in resolucije že lani izjavil, da je reguliranje cerkva v Mehiki stvar mehiške vlade in mehiškega ljudstva, pa njegova.

KONFERENCA V POWER POINTU, O., V NEDELJO 30. AVGUSTA

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Idaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE.
NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.
Inozemstvo; za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vai rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workers' Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz.
Business Manager.....Charles Pogorelec.
Assistant Business Manager.....John Ral. Jr.

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

Nepravilna sodba o Jožetu Zavertniku

Dne 28. avgusta mine sedem let, od kar je na svojem skromnem domu pri Clarendon Hillsu umrl Jože Zavertnik. Ko je ležal v rakvi, smo govorili in pisali o njegovih zaslugah v SNPJ, o njegovih uspehih v bojih proti nazadnjaštvu in v delavskem gibanju. Tudi nasprotniki so ob njegovi smrti pisali o njemu večinoma gentlemansko.

Pokojnega Zavertnika zdaj omenjamo le ob obletnicah njegove smrti in v kaki jubilejni izdaji naših listov.

Tudi Frank Kerže ga ima še v spominu.

V Glasu Narodā z dne 13. avgusta t. l. piše o njemu:

"... Pokojni Zavertnik je bil avstrijski vojak do svojega zadnjega izdaha. In pri stranki agitator, kateremu je bilo od svojih predpostavljanih naročen, naj ne popusti za las in tudi za las ne vzprejme. Ni bil človek velikih idej, iniciativ, načrtov ali podjetij — vse je bilo usmerjeno in preračunano, vse enakomerno, kakor dnevni vojaški report..."

Tak Zavertnik po Keržetovem mnenju ni bil sposoben iz Prosvete ustvariti tist, v katerem bi mogli sodelovati inteligentni ljudje in ki bi ugajal večini članstva. Zato je pod Zavertnikom postal nič drugega got le "še en dnevnik".

Dalje pravi Kerže v istem članku, ki ga je napisal v odgovor Ivanu Molku:

"Ob dvajsetletnici (Prosvete) je nad vse zanimiva Tvoja pripomba glede dela, ki ga je zahteval pokojni Zavertnik. Ne kvalitete, ampak kvantitete, kakor jo zahteva Torman v navadni fabriki od svojih delavcev... List je postal nekak časovni zapis družinskega življenja in čitali smo 'strokovnjake' članke o vsem. Bil so ti članki navadne šolske naloge srednje vrste... Glasovi od zunaj so postajali le ponižna vprašanja ali pritrjevanja. Če si je kdo upal malo več, je zagrmelo tam in potem se tedne odmevalo iz manjših naselbin, koder so bili zvesti sateliti svojega gospoda... Kaj je bila posledica? Tisti, ki so bili zmožni, so utihnili, ostali, ki so včasih imeli svoje pomisleke, so se umaknili. Zavertnik je končal z regrutnimi vajami in vse je bilo vojaško disciplinirano... List je postal vseskozi delo centralne, vojaško organizirane mašine. To se je kazalo v vsaki številki Prosvete, ki je polagoma izgubila vse svojo sočnost in postala od dne do dne enaka... In kljub svoji močnejši agitaciji — zakaj vsako društvo je bilo agitator — ni Prosveta nikdar mogla pridobiti več, kakor dobro osmino od celokupnega članstva za svoj dnevnik."

Jože Zavertnik je bil torej coklja na vozu Prosvete in v škodo jednoti, ki ga je uposlila za glavnega urednika svojemu glasilu.

Frank Kerže bi storil vse drugače. Pravi, da če bi bil dnevnik dan njemu v roke, bi ga bil skušal napraviti glasnika velike večine vsega članstva.

Ampak tudi Kerže bi imel težavno delo. Če se bi ravnal po trditvah Ameriške Domovine, ki ugotavlja, da je ogromna večina članstva SNPJ katoliškega prepričanja, bi moral preurediti "Prosveto" le v "še en katoliški dnevnik".

Iz tu citiranih Keržetovih stavkov je jasno, da je bilo DOBRO za SNPJ in za Prosveto, ker ji je načeljeval idejno, z iniciativami in z delom MOŽ kot je bil JOŽE ZAVERTNIK, namesto Frank Kerže in njemu enaki.

Katoliška "politika" v U. S. A.

Pirčevi slovenski katoličani so za Roosevelta. Coughlinovi slovenski katoličani so za "fathra" Coughlina in njegovega predsedniškega kandidata Lemkeja. Taka zmeda! V Vatikanu je pritožb na kupe. Liberty liga preti, da njeni člani ne bodo več prispevali za vzdrževanje katoliških škofijskih palač in zavodov, če bo Coughlin lahko še v naprej napadal. Coughlinovi prijatelji sveti stolici s številkami dokazujejo, da je Coughlin jako spreten kolektor. Zakaj pa se pri tem pravzaprav gre? Liberty liga poudarja, da je proti komunizmu in zato pobija new deal. Coughlin pravi, da je proti komunizmu in zato pobija new deal.

Ker verujejo v čudeže, jim priporočamo, naj molijo, da pride nadnje sveti duh in jih razsvetli. Varujejo pa se naj rdečih jezikov nad svojimi glavami. To bi bil komunistični znak — Bog nas varuj!

Stanovanjski problem v ameriških mestih

Stotisoče družin v ameriških mestih živi v slumsih. Hiše v njih so starinske, mnogokje polne mrčesa in v vseh ozirih nesanitarne.

Rooseveltova administracija je obljubila, da se bo stanovanjskega problema resno lotila. Ostala je večinoma pri obljubi.

Vladna statistika sama priznava, da je v tej deželi treba 700,000 novih domov. L. 1935 je bilo zgrajenih samo 100,000. Sanitarna, moderna stanovanja so ena izmed največjih potreb ameriških delavskih družin. Toda je problem, ki ga kapitalistične stranke ne bodo rešile. Konstruktiven program za preskrbo dostojnih stanovanj ameriškim delavskim družinam ima socialistična stranka. Izveden bo, kadar bo ljudstvo poverilo vlado svoji stranki.

Milica in stavke

V zadnjih treh letih je pomagala milica stroti stavke v 33 državah ameriške Unije. Dalj so jo na razpolago enako republikanski kot demokratični governerji.

NAPORI ZA REŠITEV STIRIHŽIVLJENJ LE DELOMA USPELI

Dne 18. avgusta je požar v premogovniku blizu mesteca Moberly, Mo., zaprl izhod, ker se je isht vlad zgorelih lesenih opor zrušil z ventilacijskimi napravami vred. Z rešilnimi deli so nemudoma pričeli. Gornja slika prikazuje prizor, ko so skušali do zajetih premogarjev zabiti rešilno cev za dovajanje zraka. Do njih so dospeli tri dni po nesgodi. Samo 50letni A. W. McCann je bil še pri zavesti, ko je rešilno moštvo doseglo njihov

prostor. Demmer Sexton je bil v omotici in bi živel v tem stanju le še 30 minut, je izjavil zdravnik. Ostala dva premogarja, 26letni Edward Stoner in 27letni Geo. T. Dameron sta bila že mrtva. Omagala sta veld pritiska strupenega plina. — Na sliki spodaj so člani družin teh delavcev, ki so čakali pri ishtu, kdaj jim prinesejo njih drage na površje.

Dr. Živko Topalović:

PETDESET LET BOJA FRANCOSKIH SOCIALISTOV

(Nadaljevanje in konec.)

In kljub obstojanja treh struj v stranki, od katerih se ena zli-va že bolj s komunisti, je bil kongres enodušen v splošni oceni položaja stranke in taktike, ki se danes usiljuje stranki. Mi danes proslavljamo veliko zmago. Naša stranka pre-vezema vodstvo vlade v državi. Ta mandat nam je dalo splošno narodno glasovanje v demokraciji in mi se temu manda-tu ne moremo in ne smemo od-reči. Če bi ga odbili, ne bi bila mogoča drugačna vlada kakor fašistična, ki bi, da se obdrži, siloma razgnala našo stranko, strokovne organizacije ter uni-čila pravice in svobščine na-roda.

Toda tega pomena, tega poli-tičnega vodstva naroda v o-brambi demokracije socialisti-čna stranka ni dobila slučajno. To je, pravi kongres, rezultat polnih petdeset let strpljivega in nepretrganega dela in boja. To je rezultat naše zvestobe do socialističnega programa in so-cialističnega nauka. Mi nismo neznačajna skupina, ki "želi dobro" delavcem in to doseže kakor že in s čimer že. Mi smo gibanje, ki ve, da se prav do-bro tako za delavce kakor za ves narod, more doseči samo, kadar bo kapitalistični način proizvodnje in lastnina pomo-čka za proizvodnjo zamenjana s socialističnim. In da se to do-seže je potrebno, da se ves del-ovni narod združi v samostoj-no socialistično stranko, da do-bi tudi v boju proti vsem osta-lim strankam narodno večino za to stranko ter to stranko dvigne do politične oblasti v državi.

Poleg te glavne naloge je treba vršiti še dve nalogi: or-ganizirati delavce v gospodar-ske organizacije in po teh or-ganizacijah ter s parlamentar-no-akcijo storiti vse, da se še danes, z neposrednim pritiskom na gospodarstvo in državo čim več mogoče izboljšava položaj delovnih množic. Kon-čno je treba vršiti veliko iz-obraževalno delo, ustvarjati proti vsem ostalim socialistično kulturo in socialistično vedo širiti.

Mi smo danes na vrhuncu zmage, ker smo stalno ostali zvesti svojemu programu. Na-sprotniki so nas zaradi te zve-stobe napadali, mi smo se branili. Iz naših vrst so časih nes-trpno silili na desno in v popu-ščanje samostojnega razrednega boja, časih na levo v po-buno in sindikalizem. Te stvari so večkrat povzročale notranje zapletljaje, vodila k oslablje-nju stranke in nejasnosti njenih poti. Toda stranka je kljub vsemu ostala zvesta sama se-bi. Ostala je zvesta svojemu programu. Ta doslednost je imela uspeh. Ustvarjena je no-tranja disciplina, ustvarjena vdanost poedinca celoti in vo-lja k požrtvovalnosti. Imponi-ralo je vsemu narodu, ko je vi-del, da se v socialistični stranki ne more uganjati osebni kari-jerizem, marveč, da se vsakdo mora podrediti volji celote. Stranka je imela pogum, da je odkrite nastopala proti uporni-škim zablodam, ki so tupatam zajele tudi širše množice, ter se jim uprla. Velik učinek je imelo vedno na vso narodno množico to, da je socialistična stranka vedno ohranila notranjo demokracijo ter sklepala o vsem ob popolni svobodi in e-nakosti članstva. Videlo se je, da ima program, v katerem ne popušča. In končno je prišel čas, da je po kolebanju in po-

izkušanju z meščanskimi desničarji in levičarji, z uporni-štvom in nestrpljivostjo, na-rod ustvaril socialistično stran-ko, največje v državi in jo po-stavil na čelo vlade. V dobi enega celega stoletja so se po-lagoma gomilale moralne, du-hovne, materijane in politične sile, ki so danes privedle do zmage," pravi sklep kongresa.

Ze od zdavnaj so nas silili in pozivali, da sodelujemo v vladi. Ali smo to odklanjali. Po-stavljali smo pogoje za sodelo-vanje v vladi, toda te pogoje lahko izpolni samo narod. Za-htevali smo: da postane socia-listična stranka največja od vseh in z največjo skupino v parlamentu; da ji ostale stran-ke dajo solidno večino v par-lamentu v svrhu izvedbe v na-prej določenega programa; da bodo kot garancija socialisti na čelu vlade ter imajo v njej pristojni vpliv. Šele danes so z odlokom naroda ob volitvah izpolnjeni ti pogoji. In zaradi-tega stranka prevzema svoj del odgovornosti v vladi.

Toda stranka niti trenutek ne pomišlja, da krene s svoje-ga prvega pota, da preneha biti zvesta svojem pravemu programu, uničenju kapitalizma in samostojnemu razred-nemu boju. Logični notranji razvitek v demokraciji silii stranke, da danes sodeluje v vladi z drugimi strankami. To-da tudi tu bo stranka čuvala samostojnost ter samo priprav-ljala pot k svoji popolni obl-asti, k pridobitvi absolutne na-rodne večine in s tem tudi k in-tegralnemu uresničevanju svo-jegega programa. Zvestoba posa-meznikov do stranke in zvesto-ba stranke do programa, nas je privedla do početka oblasti. Ta nas bo privedla končno tudi do polne oblasti.

Razprava o političnih grupacijah ameriškega delavstva

Chicago, Ill. — V petek 28. avgusta bo v klubu št. 1 JSZ po končani seji razprava o politi-čnih grupacijah ameriškega delavstva v letošnji volilni kampanji.

Člani in članice, udeležite se te seje vsi, ker bo važna. Med drugim bodo na tej seji volit-ve v odbore JSZ.

Apeliramo na vse, ki more-jo, da nadaljujejo z nabiran-jem podpisov na nominacijs-ke peticije soc. stranke. V Chicagu jih moramo dobiti 18,-000, v vsi državi Illinois pa naj-manj 25,000 dobrih podpisov, da bodo peticije priznane in naši kandidati označeni na gla-sovnici.

Povabite na prihodnjo sejo v petek prijatelje, da pristopi-jo v klub. Na prošli seji sta pristopila John Jurečić in Etbim Kristan, ki je v klubu predaval o položaju v Franciji in Špa-niji.

Socialisti v Jugoslaviji prijavili vladi obnovitev svoje stranke

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Oni, ki to svobodo uničujejo ali ogrožajo, se mora poklicati na odgovornost.

Ob notranji svobodi in ena-kosti se morejo najboljše rešiti vsi problemi skupnega življe-nja v državi, tudi nacionalni. Ob popolni zaščiti kulturnih pravic nacionalnih manjin mo-rajo biti notranji odnošaji med Jugoslavi, Srbi, Hrvati in Slovenci brez preglasovanja in brez majorizacije drugega nad drugim po vzajemnem spor-azumu med večino svobodno iz-vojenih zastopnikov teh sku-pin.

Izkušnja je pokazala, da je ohranitev skupne jugoslovanske države zgodovinska potreba in najboljši pomoček za go-spodarski, kulturni, nacionalni in socialni razvoj vseh južnih Slovanov. Zaradi tega se tudi mi ne samo brez pridržka iz-javljamo za jugoslovansko drž-avno skupnost, marveč bomo tudi s svojo javno propagando in akcijo odločno pobijali kon-trarevolucionarno fašistično politiko, ki ima namen razbija-ti novoustanovljene narodne države ter podjarmiti njih dele pod oblast velikih osvojeval-cev. Vsa gibanja, ki imajo na-men ustanavljati nekake samo-stojne in male države proti ju-goslovanskemu edinstvu, so re-akcionarna, kontrarevolucio-narna in v kolikor taka obsto-jajo, delajo z denarjem imperi-alističnega fašizma. Proti tem gibanjem se bomo mi odlo-čno borili.

Toda izkušnja je dalje tudi pokazala, da v jugoslovanski državni skupnosti demokracija kot sistem vladavine ne more funkcionirati brez političnega priznanja individualnosti, poli-tične osebnosti jugoslovanske celote: Srbov, Hrvatov in Slo-venec. Njim se mora dati možnost, da se v organizaciji in življenju države posebej po-kažejo. Obliki, v kateri se naj to izvrši, je treba najti s spo-razumnimi napori po svobodno izvojenih zastopnikih ljudstva.

Ni dovolj, če smo le proti centralistični ureditvi države. Treba se je ob enem jasno iz-reči za politično individualnost Srbov, Hrvatov in Slovencev v skupni državi.

To ni samo notranja potreba zaradi pravilnega funkcionira-nja naše demokracije, marveč tudi zadeva, ki jo zahteva var-nost države. To željo in voljo so že večkrat do danes ljudske množice same izrekle.

Notranji narodni sporazum je najvažnejši temelj državne varnosti. Po poti popolne svobode in enakopravnosti je ta sporazum najhitreje in najus-pešneje dosegljiv. Oni, ki jim je do njega, naj se potrudijo, da čimprej pride do popolne in prave demokratične vlade v Jugoslaviji.

Zahtevanje kakršnegakoli sporazuma ali rešitve izven de-mokracije, izven prejšnjega svobodnega političnega orga-niziranja, izven prej svobodno izvojenih ljudskih zastopni-kov, je samo izgubljanje časa in podaljševanje prehodnih re-žimov brez demokracije.

Toda mi se zavedamo, ka-kršnakoli naj bo notranja ure-ditev države, da to ne bo rešilo osnovnih problemov delovnega ljudstva po mestih in vaseh. Zaradi tega osnavljamo svojo posebno socialistično stranko. Mi imamo poseben cilj, da brani-mo razredne potrebe in inte-rese delovnega ljudstva. Mi imamo svoje socialistično nazi-ranje glede tega, kako v go-spodarstvu obstoja eksploata-cija dela od strani kapitala in kakšnim pomočki se je treba boriti proti tej eksploataciji.

Izhodna točka v našem boju je bedno stanje delovnega ljudstva v gospodarski krizi.

Vse breme te krize so vsilili na delavce po mestih in vaseh. Mi hočemo, da se v javnem življenju borimo za novo gospo-darsko in socialno politiko. Ho-čemo vrsto ostrih gospodarskih ukrepov od oblasti finančnih, industrijskih, trgovskih, pro-metnih, ki bodo po načrtu skr-beli za zaposlitev in delo ter vestno poskrbeli za zaposlitev vsakega državljanca, zašluček življenjskega minimuma ter trajno dvigali potrošnjo in kup-no silo široke ljudske mase.

Na kulturnem polju zahte-va mo čuvanje ljudskega zdrav-ja, šolanje splošno in strokov-no. Hočemo popolno varstvo porodnic in mladine, popolno zavarovanje miru in blagosta-nja v starosti. Zahtevamo gots-ve ukrepe proti izkoriščanju človeka po človeku, proti zad-njim ostankom suženjstva in obenem hočemo ustvarjati predpogoje za novo gospodar-stvo, za novo gospodarsko de-mokracijo.

V smislu določb današnjih zakonov bodo naši zastopniki prijavili stranko oblasti, da jo odobri. Ne poznamo nobenih razlogov, iz katerih odobritev naše stranke ne bi bila mogo-ča."

OBISKI V SLOV. DEL. CENTRU

Slovenski delavski center in urad Proletarca so posetili To-ny Sotosek iz La Salla, Ill., John in Mary Jereb iz Etné, Pa., Mary Primozich iz Riltóna, Pa., Joseph, Mary, Albert in Robert Adamič iz Clevelan-da, ki so bili na počitnicah v Coloradu, Louis in Anna M. Cernich, ter John in Ana Zaič, vsi iz Clevelanda.

TRI DNI OBUPNEGA ČAKANJA PRI SAHTU

Zene in otroci starih premogarjev, ki so bili zajeti v majni pri Moberlyju, Mo. Samo dva so prinesli živa iz jame. Podatki o tej nesreči so pod vrhno sliko na tej strani.

A. SERAFIMOVIC:

ŽELEZNA REKA

ROMAN IZ CIVILNE VOJNE V SOVJETSKI RUSIJI
Prevel iz ruičine za "Proletarca" ANGELO CERKVENIK

(Nadaljevanje.)

Kožuh nadaljuje:
"Kozakom smo ušli. Gore nas branijo. Lahko se za nekoliko trenutkov oddahnemo. Zdaj pa nam kar na lepem zastavi pot nov sovražnik. Kdo je ta sovrag? Gruzinci so, menjševiki, ki se od kadetov prav nič ne razlikujejo, zakaj tudi oni se bratijo z bogataši in premišljujejo le, kako bi sovjetom zavili vrat..."

Vojaške oči mu odgovarjajo:
"Ti pa tvoji sovjeti! Nagi smo, bosni smo, lačni smo!"
Kožuh je umel govor njihovih oči ter je odgovoril, da pomeni ta odgovor pogubo.

Tedaj je položil na mizo poslednjo karto. Obrnil se je h konjikom:
"Sodrug, vi ste na vrsti! Zavzemite ta most tu spredaj z naskokom!"

Vsi konjiki, vsi prav do poslednjega moža so razumeli, da je naloga, ki jim jo je dal vrhovni poveljnik, nesmiselna. Ježa čez ta ozki most pomeni, da bo polovica konjikov obležala mrtva na mestu, druga polovica, ki ne bo mogla preskočiti kupov mrličev, pa se bo morala umakniti ter bo pri umiku postreljana.

Toda konjiki so bili tako vitki, jahalni plašaji so jim tako cudovito prelegali, orožje njihovih očetov, dedov in pradedov se je v senčnih žarkih tako junaško bleščalo, prelepi stepni konji so tako živahno tresli svoje glave, da so konjiki glasno odgovorili:
"Sodrug Kožuh, most bomo zavzeli!"

Top, ki je bil skrit, je začel obstreljevati tista mesta za mostom, kjer so stale strojnice. Skalnate globeli in gore so se polnile s silovitimi, naraščajočim odmevanjem... Medtem pa so konjiki, popravivši si kučme, molče, neizkušeno skočili izza ovinka ter v dolgi, zredčeni vrsti zdrveli k mostu in čez most. Gruzinski strojni strelci so se skrivali pred belimi oblaki izstrelkov, ki so pokali nad njihovimi glavami. Divje bobnenje v gorah jih je zmešalo. Niti od daleč niso računali, da bi mogel biti tako blazno drzen, da bi poskušal napasti jih, ter so mnogo prepozno sprožili strojnice. Prvi konj se je zrušil, pa drugi, pa tretji, a konjica je bila že sredi mostu ter je v bliskovitem zaletu dosegla tudi že drugi breg...

Iz topa je zletel poslednji izstrelek — in sovražniki so pokazali pete.

Huraaaa! Začelo se je klanje.

Gruzinske čete, ki so bile blizu mosta, so prav tako zbežale ter izginile.

Tisti vojaki, ki so stali neposredno ob mostu in so bili od svojih tovarišev odrezani, so utraveli k vodi. Hoteli so se ukrcati na parnike ter zbežati. Toda gruzinski častniki so jih prehiteli, so skočili k čolnom ter naglo odveslali proti parnikom. Iz dimnikov so se valili gosti oblaki dima. Parniki so zdrseli po vodi.

Gruzinski vojaki so stali do kolen in kolov v vodi ter so stegovali svoje roke proti parnikom, kričali, prosili, kleli, rotili — od zadaj pa so padali na njihove glave udarci težkih sabelj; velike krvave luže so plavale po vodi.

Parniki so bili vedno manjši, dokler se niso drobne črne pike na obzorju popolnoma izgrabile. Na bregu ni bilo nikogar več, ki bi bil prosil in moledoval.

XXIII.

Nad gozdovi in globelmi so se začeli grmadi skalnati vrhovi. Kadar je z vrhov zapihalo, se je za hip soteska ohladila, drugače pa so ljudem nagajale muhe. Bilo je strašno vroče. Nad cesto so se dvigali oblaki.

Cesta je podobna ozkemu hodniku. Na obeh straneh se dvigajo visoke in strme stene. Ovinki so zelo pogosti; nikdar človek ne ve, kaj ga utegne za ovinkom počakati. Ne moreš se obrniti ne na levo ne na desno, nazaj pa prav tako ne. Ljudska reka se neprenehoma zliva v to skalnato korito. Skalnate grmade zakrivajo morje.

Vsa kolona zastane. Vozovi obstanejo, konji in ljudje prav tako. Ze dolgo, nezno dolgo čakajo, poslej pa se vsa kolona zopet pomakne in zopet kmalu obstane. Nihče nič

ne ve, vsakdo vidi pred seboj le vozove, ob straneh navpične skalnate zidove, nad seboj košček neba...

Zdajci se oglašajo droban glasek:
"Mama, jesti..."
Pa na sosedovem vozu:
"Mama, jedel bi..."

In tako naprej.
"Ali boste utihnili? Kje naj vzamem? Menda vendar ne mislite, da bom splezala čez te stene!"

Otroci ihtijo, vzdihujejo, potem pa nepričakovano zakričijo:
"Mama, daj koruzne kaše! Koruzne kaše!"

Matere gledajo okrog sebe kakor preganjane volkulje in tepejo otroke.
"Ali boste... Kdo bo to prenašal? Da bi vsaj kmalu pocrkali... Saj trgate človeku srce iz prsi!"

Tako govorijo neštete matere in bridko, obupno jočejo.

Nekje daleč se oglašajo strelji. Nihče se za to ne zmeni, nihče ne ve, kaj se godi.

Tako stojijo eno uro, dve uri, tri ure... Potem se zopet pomaknejo dalje in zopet zastanejo.

"Mama, koruzne kaše!"
Matere so tako razsrjene, da bi najraje vse pograbile za goitanje. Obrezumljene brskajo po vozovih in se medsebojno zmerjajo. Naposled iztaknejo neke nekoliko mladih turščinih stebliki, jih tako dolgo zvečijo, da jim ob zobeh zakrvavijo meso, potem se pripognejo k pohlepno odpirajočim se otroškim ustecam, ki jih napolnijo s prežvečeno travo. Otroci požirajo, poskušajo požreti, a trda slama jih zbada v grlo, da kašljajo, se davijo ter naposled vse izpljunejo in zakričijo:
"ne maram... ne... ne maram..."

Obupane matere se nad njimi zjeze:
"Kaj pa hočete? Presitit ste!"

Otroci se solzijo. Nekateri še enkrat poskušajo požreti, a zaman.

Kožuh stiska čeljusti in opazuje z daljnogledom sovražnikove položaje. Poveljniki, ki se gnetejo okrog njega, prav tako z daljnogledom opazujejo sovražnika. Vojaki pripirajo trepalnice ter vidijo tudi brez daljnogledov prav tako dobro kakor poveljniki z daljnogledom.

Za ovinkom se skalnati gorski zidovi razširijo. Skozi širok lijak se vidijo temnomodre gore, ki so po pobočjih poraščene z gozdovi. Vrh najbližnjega pobočja je skalnat in gol. Tam so sovražnikovi strelski jarki. Šestnajst topovskih žrel požrečno pričakuje, kdaj se bo iz ozkega hodnika na cesto izlila množica. Ko je hotela kolona stopiti skozi ozka vrata, so se oglašili topovi in strojnice. Vojaki so naglo skočili nazaj ter se skrili za stene. Kožuh je predobro videl in vedel, da se ne bi mogla po tej cesti prebiti niti drobna pticka. Kolona se ne more razviti. Pred njo je en sam pot in na njem čaka smrt! Kožuh pogleda na svetlikajoče se mesece, kj stoji spodaj ob morju in na sinji zaliv, kjer čepijo črne gruzinske ladje. Človek bi moral najti kakšen nov izhod! Če bi le vedel, kakšen! Kožuh poklekne na tla ter se začne plaziti okoli zemljevida, razgrnjenega čez prašno cesto in preučevati celo na videz še tako malo pomembne gorske ovinke, steze in razpoke.

"Sodrug Kožuh!"
Kožuh dvigne glavo; pred njim stojita dva, ki sta se ga očitno malce preveč narskala.

"Kanalji, do nezavesti sta se že napila!" si misli Kožuh, vendar pa ne zine nobene, marveč ju samo gleda.

"Torej, sodrug Kožuh, čez ta beli prt ne bomo mogli skočiti na ono stran... Gruzini bi nas vse do poslednjega moža postreljali... toda mi dva sva tako rekoč poizvedovala... prostovoljno... da..."

Kožuh ju nenehno ostro opazuje:
"No, zadihaj, pošteno zadihaj vame! Saj veš, da za takšen pregrešek vojaka ustrelimo!"

"Prisegam ti pri vseh svetnikih: To je samo gozdni zrak! Po gozdu sva hodila ter vdihavala gozdni zrak."

(Dalje prihodnjč.)

Kapitalist, ki financira španske fašiste

Juan March je najbogatejši španski kapitalist. On je poleg cerkvenih knezov prispeval prve milijone za financiranje fašistične kontrarevolucije v Španiji. Ko se je pričela, se je umaknil v Francijo. Na tej sliki ga njegovi privatni stražarji zakrivajo pred časnikimi fotografi.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA

Zbral JOHN RAK

Cleveland, O. — John Krelbel je poslal dve naročnini in pripomnil: "Novic vam ne sporočam, jih itak lahko berete v dnevnih časopisih. — Anton Jankovič je za drastično agitacijo. Se nič ne naredi, pravi on, ako ne delaš. — Frank Tegel je poslal \$2 v kampanjski sklad JSZ; to vsoto je zbral med prijatelji in znanci.

Red Lodge, Mont. — Kajetan Erznovnik sporoča, da nas bo osebno obiskal prihodnji mesec, ko bo na poti na konvencijo JSKJ v Cleveland, O.

McIntyre, Pa. — Vincent Yaksetich je podzvel nekaj obiskov in dobil štiri naročnine. Nabral je tudi \$6.35 v agitacijski sklad JSZ.

West Alis, Wis. — Frank Matkovič sporoča, da bo njih klub št. 180 JSZ obdrževal balinarsko tekmo skozi dva dni. Prebitek te privedite bo porabljen izključno v kampanjske namene.

Export, Pa. — Andrew Bogatay se je zopet odzval. Tokrat je poslal v agitacijski sklad JSZ prispevek društva št. 232 SNPJ v soti \$2.

Nad poldrug sto tisoč dolarjev vstopnine za prize fight

Dne 18. avgusta sta se spoprijela v Yankee stadionu v New Yorku profesionalna bokserja črnc Joe Louis in Jack Sharkey, Litvinec po rodu. Zmagal je Louis v tretjem razpadu.

JOE LOUIS

Te "sportne predstave" se je udeležilo 29.331 ljudi, ki so plačali \$159.982 vstopnine. Omenjena bokserja sta dobila za nabijanje drug po drugem Louis \$40.903.74, in Sharkey \$34.056.45.

Na tisoče in tisoče dolarjev si je menjalo lastnike vlad stav in dogodilo se je mnogo pretepot med obojevalci enega in drugega. Stadion niso napolnili samo "ameriški" delavci, kajti med njimi je bilo tisoče priseljencev Litvinec, Italijanov, židov, Nemcev itd.

Dobiti 30.000 ljudi v New Yorku na prize fight ni posebno težko, zato temu, da je vstopnina razmeroma zelo visoka. Če pa jih pride od pet tisoč do petnajst tisoč na delavski shod, je to že množica! Socialisti imajo pred sabo še mnogo vagojnega dela, s katerim morajo ne le med Američane, ampak med delavce vseh narodnosti.

Brillion, Wis. — Prvo naročilo za izvod Ameriškega družinskega koledarja letnik 1937 je poslal Frank March. Po ameriško pravimo takim "early birds".

Hermine, Pa. — Anton Zornik je dobil s pomočjo somišljenikov v Rankinu, Pa., pet novih naročnikov. Več o tem je v njegovem dopisu v tej številki.

Chicago, Ill. — Vrtna veselica kluba št. 1 v prid klubove blagajne za našo agitacijo se bo vršila prihodnjo soboto 29. avgusta. Kje? V Slovenskem delavskem centru. Imeli bomo plesno zabavo v dvorani, sladoled in sodo boste lahko dobili na prostem, balincariji bodo tekmovali kolikor jim drago, oddan bo nekemu bicikel in tako bo zabave vsake vrste za vse. Pridite!

Detroit, Mich. — Frank Rezišnik je nabral \$2.80 v kampanjski sklad JSZ.

Chicago. — Peticije z nabranimi podpisi za nominiranje socialističnih kandidatov morajo biti vrnjene našemu uradu najpozneje dne 31. avgusta. — Piknik v korist Proletarca se bo vršil v nedeljo 13. sept. pri Anton Kegli v Willow Springsu.

La Salle, Ill. — Tu se je ob priliki klubovega piknika mudil na agitacijskem obisku Ch. Pogorelec, tajnik JSZ. Dobil je 15 naročnin, večinoma nove.

Arma, Kans. — Martin Krušič je poslal za društvo št. 434 SNPJ \$2 v kampanjski sklad JSZ.

Moon Run, Pa. — "Priloženo je vsota \$2.00, ki jo prispeva društvo št. 141 SNPJ v Universalu, Pa., za Tom Mooneyjev obrambni fond", je pisal Jacob Ambrozich.

Virde, Ill. — Dodatno pismo Frank Ileršiča vključuje spet en dolar v kampanjski sklad JSZ. Prispevalo ga je društvo št. 74 SNPJ.

Palisade, Colo. — Frances Debelak je poslala \$1, ki ga je prispevalo druš. št. 162 SNPJ.

Willamette, Oregon. — Iz tega kraja v Proletarcu še ni bilo glasu. John Zaniker je prvi, ki je poslal pismo in gotovino, s sporočilom, "priloženo je dolar v kampanjski sklad JSZ."

Maynard, O. — Anton Skaberne se je oglašil z eno naročnino.

Johnstown, Pa. — Žensko društvo št. 600 SNPJ je prispevalo v kampanjski sklad JSZ \$2.00.

Salem, O. — Frances Mihve je poslala dve naročnini. Sporoča, da bo storila vse v svoji moči v nadaljevanju agitacije in skušala bo dobiti čimveč oglasov v Ameriški družinski koledar.

Bearcreek, Mont. — Frank Gasser je poslal od društva št. 112 SNPJ \$2 v kampanjske namene JSZ.

Irwin, Pa. — Tajnik društva št. 41 SNPJ Wm. Bohinc je poslal prispevek članov \$3.00 v kampanjski sklad JSZ.

V CHICAGU NA XI. ZBORU JSZ

Piše Nace Zlemberger

(Nadaljevanje)

Po vrnitvi v Center mi je sodružica Angela Zaitz sporočila, da so zame dobili stanovanje pri Franku in Mary Udoviču. Je zelo blizu dvorane, v kateri smo imeli zbor. Vrh tega mi je bila Udovičeva hiša znana že od prej. Ako bi me poslali na stan kam daleč, bi imel s hojo in vožnjo ponoči težkoče. Tako pa sem šel iz dvorane le preko ceste, nato po kratki stezi med dvema hišama, potem čez alejo in že sem bil na Udovičevem vrtu. Stanovanjskemu odboru sem namreč sporočil, da naj mi sobo dobi kje blizu. Morda ni pametno pripovedovati nadloge. Vzlic temu radi govorimo o njih, če smo prizadeti. Trdil sem v uvodu tega spisa, da sem mlad, pa čeprav nadšestdesetletnik. Nesreča pri delu mi je pred leti vzela eno oko. Človek ima dva zato, da boljše vidi. Ako mu enega kar takole zmanjka, mu ga ne nadomestijo nikaka očala in ne še tako lepo umetno oko.

Frank Udovič je stara kolorenina, družabnik, pevec, in že dolgo let aktiven v SNPJ, JSZ in v raznih drugih društvih. Ravno tako njegova soproga Mary, ki se je udeleževala posebno v ženskem društvu "Nada" št. 102 SNPJ, v agitaciji za Prosveto in Proletarca in v dramatikah. Bila je večkrat delegatinja na konvencijah SNPJ in na zborih JSZ. Imata dve hčerki, ki si sami služita kruh. Ena je omožena. Udovičev dom je lično. Mary mi je pokazala eden sobo in mi rekla, da sem lahko pri njih dokler hočem. "Sobo in zajetek imaš pri nas brezplačno, časa imaš dosti, torej ostani dokler te je volja in bodi med nami kakor domač."

Sodrug Udovič se že mnogo let bavi s prevažanjem premoaga, pohišstva itd. "Prosveto" in "Mladinski list" vozi on na pošto. Pred leti je vse prevozno delo vršil s konjem. Zdaj ima že dolgo truck. Konji so na čikaških ulicah danes redka prikazen.

Par večerov sva si posteljlo pri Udoviču delila z našim poztvrtvovalnim sodrugom Matt Tuškom iz Power Pointa, O. On je prepričan socialist in že veterani v delavskem gibanju. Ob tej priliki je bil delegat na našem zboru.

V četrtek 2. julija sem dopolne porabil za obiske, kar mi je pustilo še pol dne prostega časa. Spomnil sem se, kako so me sodrugi in sodružice ob raznih prilikah že vodili po Chicagu ter mi razkazovali zanimivosti, največkrat pa s Fr. in Angela Zaitz. Enkrat sem se njima v nekem gledališču v gnečji izgubil, kakor mali Jezev Jožefu in Mariji. Razni naši ljudje so me vodili v Art Institute, v Fieldov muzej, v ribnik, ki je zgrajen v Grant parku in v mnoge druge kraje. Na Michigan Ave. sem si ogledal Meštrovčeve bakrene konje. Bil sem večkrat v Lincoln parku. Spomnil sem se tudi, kako je nekoč Antona Zornika in mene spremljala po čikaških klavnihah soproga Franka Petriča. Tudi pokojni Jože Zaverternik mi je dostikrat razkazal to ali ono zanimivost čikaškega mesta. Pri Zaverternikovi sem se vselej počutil kakor doma.

Ko sem sedeč v čitalnični sobi Slov. del. centra mimobežno obudil vse te spomine, sem rekel navzočim čikaškim sodrugom, da naj mi pokažejo stvar, ki jih še nisem videl. Hotel sem se preiskusiti, če sem še zmožen hoditi po Chicagu toliko kakor nekoč. Nekdo je nam nato predlagal, da naj gremo v novi zoologični vrt v Brookfield, ki ni daleč od Centra. Predstavil se je nam sodrug Tom Svetlik. "Grem z vami, je rekel, časa imam dosti." Tom je eden onih, ki je bil v krizi ob službo in zdaj že dolgo išče novo. Sprejeli smo predlog in se odpeljali z ulično železnico do Western Electric tovarne, tam se pa presedli v La

Grange-karo, ki vozi do parka. Bili smo skupaj Joseph Škof, Frank Matko in pisec teh vrstic — vsi trije iz Ohia, in pa naš spremljevalec Tom Svetlik.

Ko smo stopili v park, se je pred nami razgrnila obširna ravan z umetnimi holmi. Ob potih in na tratah je zasejano drevje in grede rož. Stavbe, v katerih domujejo razne živali iz vseh krajev sveta, so lepo razvrščene. Izredno zanimivi so domovi levov, tigrov, medvedov raznih vrst itd. Brlogi za te zveri so umetno posneti po krajih, kjer je njihova prava domovina.

Bogata je zbirka raznih kač, ptičev in tudi morskih živali. Videli smo mnogo, a ne vsega. Prostor je prevelik, da bi mogel človek vse pazno ogledati v poldnevu. Največ zabave smo imeli pri opazovanju opic, ki so se tudi močno zabavale in skakale po skalah. Tudi medvede je prijetno opazovati, kako se igrajo.

Ob potih so klopi, da se trudni obiskovalci parka lahko odpočijejo. Jaz sem se radevolje poslužil te ugodnosti.

Brookfield zoologični park še vedno izpopolnjuje in grade stavbe za razne zveri, kakršnih zdaj še nimajo. Dobili jih bodo letos in drugo leto. Tudi pingvine iz polarnih krajev so imeli, pa jih v čikaški klimi kljub umetno mrzlemu zraku in ledu niso mogli ohraniti.

Pravijo, da bo v par letih to največji in najmodernejše urejen zverinjak na svetu. Zdaj ga baje samo hamburški prekaša in deloma newyorški.

Hvala našemu spremljevalcu Svetliku. Skozi vse tri dni zbora je bil zaposlen s prodajanjem "čipsov". To so tiketi, kateri kupiš, da z njimi plačuješ pijačo v točilnici in hrano v obednici. Oboje so čikaški sodrugi in sodružice vzorno dčili. V obednici in kuhinji je bilo vse snažno in hrana jako okušno pripravljena.

(Dalje prihodnjč.)

PROSVETNA MATICA

V fond Prosvetne matice JSZ so vplačala društva, socialistični klubi in druge organizacije v aprilu, maju in juniju 1936 kot sledi:

Štev. društva in kraj	Vsota
10, SNPJ, Rock Springs, Wyo.	\$ 6.00
16, SNPJ, Milwaukee, Wis.	12.00
21, Pueblo, Colo.	12.00
36, SNPJ, Willock, Pa.	3.00
49, SNPJ, Girard, O.	6.00
92, SNPJ, Franklin, Kans.	3.00
98, SNPJ, La Salle, Ill.	6.00
101, SNPJ, Grays Landing, Pa.	5.00
102, SNPJ, Chicago, Ill.	6.00
119, SNPJ, Waukegan, Ill.	6.00
122, SNPJ, Aliquippa, Pa.	6.00
132, SNPJ, Klein, Mont.	3.00
168, SNPJ, Conemaugh, Pa.	3.00
234, SNPJ, Milwaukee, Wis.	6.00
254, SNPJ, Bon Air, Pa.	2.00
258, SNPJ, Bellaire, O.	3.00
262, SNPJ, Farrell, Pa.	6.00
268, SNPJ, Ely, Minn.	6.00
309, SNPJ, Braddock, Pa.	6.00
315, SNPJ, Canton, O.	3.00
425, SNPJ, Triadelphia, W. Va.	2.00
434, SNPJ, Arma, Kans.	6.00
449, SNPJ, Cicero, Ill.	3.00
450, SNPJ, Euclid, O.	6.00
562, SNPJ, Barton O.	3.00
573, SNPJ, La Salle, Ill.	6.00
Federacija SNPJ, Westmoreland, Pa.	12.00
Federacija SNPJ, Milwaukee, Wis.	3.00
Federacija SNPJ, vzhodni Ohio in W. Va.	6.00
26, SSPZ, Cleveland, O.	3.00
29, SSPZ, Cle Elum, Wash.	3.00
225, JSKJ, Milwaukee, Wis.	6.00

KLUBI JSZ

1, Chicago, Ill.	4.50
3, Olesby, Ill.	2.00
37, Milwaukee, Wis.	12.00
69, Hermine, Pa.	1.00
114, Detroit, Mich.	2.00
118, Canonsburg, Pa.	6.00
180, West Alis, Wis.	6.00

DRUGE ORGANIZACIJE	
Soc. pevski zbor "Sava", Chicago, Ill.	3.00
Soc. pevski zbor "Svoboda", Detroit, Mich.	3.00
Pevsko društva "Triglav", Kirkland Lake, Ont., Canada	1.00
Dramski klub "Zora", Pueblo, Colo.	6.00
Dramsko društvo "Verovšek", Cleveland, O.	12.00
Dramski odesk SND, Waukegan, Ill.	6.00
Ženski odesk SND, Detroit, Mich.	6.00
Čitalnica SDD, Collinwood, O.	3.00
Skupaj	\$237.40

TAJNISTVO P. M.

OGLAŠAJTE

PROLETARCU

Nov položaj socialistične stranke v Pennsylvaniji

"FRANCOSKE" METODE IMAJO POSNEMALCE

Delavske strujice, ki se ravajo med seboj in ob enem poudarjajo, da so za skupnost in solidarnost vsega delavstva, niso delavskemu razredu nič v korist. Kajti če bi bila med njimi res volja in zrelost za solidarnost, ne bi tratile v tej največji krizi svojega časa in energij za razdiranje, ampak za graditev delavskega gibanja. Strujice in posamezniki, ki se ločijo od soc. stranke zato, da podpirajo kandidate demokratične stranke, so vsaj odkrite v svoji dezertaciji. Tisti, ki pravijo, da ne bodo volili nikogar, bodo prej ali slej storili nadaljni korak, ki jih privede k prvo omenjenim. In oni, ki odstopijo zato, ker je socialistična stranka pod vodstvom Thomasa zabredla, pa v zvezi temu izjavljajo, da bodo glasovali in agitirali zanj, pa so — milo rečeno — še najbolj nelogični. — Tistim, ki bi radi Proletarca izrabljali v prid povečevanja zmede in v korist brezposelnosti ter njenih politikov, pa priporočamo, da naj svoje napadalne dopise na socialistično stranko raje naslove Amerikanskemu Slovincu ali Ameriški Domovini.

Frakcijski boj med staro gardo in militanti, ki je imel glavno torišče v soc. stranki v New Yorku, je razdelil na dve: je tudi soc. organizacijo v Pennsylvaniji. Tajnica Sarah Limbach, z uradom v Pittsburgu, je bila od vsega početka z newyorško staro gardo, istotako Emil Limbach, organizator Pauli in več drugih.

Socialistična organizacija v Readingu je v tem sporu skušala biti nevtralna, kakor na primer JSZ, toda končno so se pojavile razlike tudi v nji na sejah in v referendumih. Članstvo v Readingu je pred državnou konvencijo z veliko večino glasovalo, da morajo njih delegati na konvenciji delovati in glasovati proti odstopu iz ameriške soc. stranke. Konvencija je bila burna. Socialist Call z dne 22. avgusta poroča, da 27 delegatov, ki so zvesti člani socialistične stranke, ni bilo priznanih.

Za odstop je glasovalo 55 delegatov in 31 proti, nevtiševši omenjenih 27, ki so bili odklonjeni.

Dalje Socialist Call poroča, da se je takoj, ko je večina sprejela resolucijo za odstop, zbralo 62 zvestih delegatov, ki so stranko reorganizirali. Jesse Holmes, ki je bil l. 1934 socialistični kandidat za gubernerja, je bil izvoljen za začasnega predsednika in Alice Hanson iz Philadelphije za začasno tajnico reorganizirane stranke. Dne 12. in 13. septembra bo imela konvencijo v Readingu, na kateri bo izvoljen stalni odbor. Vsi klubi v Penni, ne glede na frakcijske razlike članstva v njih, so bili povabljeni, da pošljejo delegate.

Prošle konvencije, ki se je vršila sredi tega meseca, se je udeležil tudi Maynard Krueger, član eksekutive ameriške soc. stranke, toda ni dobil besede.

Socialističnega predsedniškega kandidata Thomasa in Nelsona je odobrila tudi konservativna struja socialistov v Penni in obljubila agitirati zanj čeprav se je ločila od stranke. Reading Labor Advocate je pred konvencijo pisal, da če večina sklene odstop, bo potem glavna naloga pennsylvanske soc. stranke delovati samostojno, kadar pa bo prilika ugodna, bo posredovala za zopetno združenje obeh frakcij in drugih delavskih organizacij, ki so socialistično orientirane.

Pred to konvencijo je bil Reading Labor Advocate urejevan napram soc. stranki dokaj prijateljsko, le boja proti komunistom se je prošle tedne vneto lotil. Takoj prva številka po konvenciji, ki je izšla 21. avgusta, pa je polna pikrih notic, poročil in člankov zoper soc. stranko oziroma njeno sedanje vodstvo, v katerem so bili pennsylvanski starogardisti zastopani z dvema članoma. Iz omenjenega časopisa je razvidno, da sta bila oba za in se s tem umaknila tudi odgovornosti za zgraditev socialističnega gibanja. Obljubila pa sta pomagati v ameriškem delavskem gibanju — kar pomeni delo v področju unij.

Newyorški New Leader, glasilo stare garde (sedaj socialdemokratska federacija) je odstop konservativnega krila v Pa. od soc. stranke z zadovoljstvom pozdravil. V svoji izdaji z dne 22. avgusta je imel o tem posebno prilogo na dveh straneh. Ako bi ti časopisi v današnji krizi

delovali tako radostno in navdušeno za jačanje socialistične stranke, kakor jo skušajo danes zdrobiti v koščke, pa jim ne bi bilo treba tarnati, kako smo šibki!

Vodstvo reorganizirane soc. stranke v Pa. smatra, da bo odstopilo le malo članov, vrh tega pa bo kampanja za socialistično listo živahnješa, kakor bi bila pod starim vodstvom, ker je soc. stranki in njeni eksekutivi antagonistično.

Obljubljeno storjeno

Hermine, Pa. — Tone Rednak ml. je izpolnil obljubo. Spremil me je v naselbino Braddock in mi pokazal stanovanjske slovenskih družin. Sreče pa nisva imela posebne. Proletarcu sva dobila ob tej priliki samo enega naročnika. Tone in Mr. Yunko sta mi nato obljubila, da ako pridem na sejo samostojnega društva Danica v Rankin, mi bosta pomagala, da bomo dobili Proletarcu vsaj nekaj naročnin. Odzval sem se nadevčje. Dne 15. avgusta zvečer se je nam pridružil še Tone Rožanc iz N. Braddocka, da je na nas bila večja skupina. Pregovor pravi, da mnogo lovcev pomeni smrt zajcu.

Rezultat je bil dober. Že pred sejo so se naročili na Proletarcu Mušič, hišnik dvorane, Gerškovič in F. Požek. Podpisani je dobil besedo pred otvoritvijo seje. Posledica je bila, da se je naročilo na list tudi to samostojno društvo, v katerem so vrli naprednjaki.

Po seji smo se nekoliko zabavali, in ker je bilo že pozno zvečer, mi je Tone Rednak dejal, da me bo peljal na moj dom. Z nama sta bila Tone Rožanc in Karisha iz E. Pittsburga, kateri je nam tudi pomagal agitirati. Takega uspeha je človek vesel, kajti srečati razredno zavedne delavce, ki so ti pripravljeni v agitaciji pomagati, to je agitatorju več kot v vzpodbudo!

Rojak Rožanc je prišel v Ameriko na vojni. S sabo je prinesel na glavi spomin fašističnih pretepačev, katerim se ni hotel podati.

Društvo Domovina v Rankinu ima sicer majhno, toda zelo lično zidano dvorano. Članstvo je društvu zvesto in navdušeno zanj.

O Tonetu Radnaku ml. smelo rečem, da je jako spreten in iskren zagovornik delavskih pravic in deloven na društvenem polju. Škoda, ker ni več takih! — Tone Zornik.

Stavbinska in posojilna društva probovajo krizo

Chicago. — Vsa slovenska stavbinska in posojilna društva so bila v tej krizi več ali manj prizadeta. Večinoma so si opomogla že po par letih depresije in nekateri so spet v skoro starih normalnih tokih, na pr. v Waukeganu, v Johnstownu, Canonsburgu itd. V Chicago se ponašata z dobrim napredkom oba glavna slovenska stavbinska in posojilna društva. Jugoslovansko stavbinsko in posojilno društvo, čigar urad je na 2634 S. Lawndale Ave., in ki mu je tajnik Joseph Steblaj, je imelo posebno zadnjih par let velike težave in izredne stroške s posesti, ki so vsled krize prešla v njegovo posest. Kljub temu je napravilo tudi v prošli polovici leta toliko dobička, da je nedavno razposlalo delničarjem čke za enoodstotne dividende. Cirkular JSPD ob enem javlja, da si je tudi rezervni sklad opomogel.

Direktorij JSPD, katerega predsednik je Joško Oven in tajnik pa Joseph Steblaj, pravi v svojem pismu delničarjem, da upa izplačati v prihodnjem obroku še višje dividende in v ta namen želi prijateljske kooperacije vseh članov in članic.

Narastek prebivalstva v sovjetski Rusiji

Prebivalstvo sovjetske Unije naraste vsako leto za približno tri milijone oseb.

Francija je v sedanji dobi edina država, kjer so bile nove stavkovne metode, namreč takine, da so stavkajoči delavci ostali nepretrgoma bodisi v tovarni, ali na kakem drugem okupiranem kraju, resnično uspešne. V Zd. državah so skušali doseči s tako taktiko uveljavljenje posebno brezposelnih delavci, toda le malokje se jim je posrečilo. Na tej sliki je skupina brezposelnih v Pennsylvaniji, ki je zaeno z drugimi iz brezdelnih vrst ukorakala v glavno mesto Harrisburg in taborila v vladni palači. Oblast jih ni posebno nadlegovala, pač pa jim celo preskrbele hrane in čakala, da se obleganja naveličajo in odidejo. Poskus je vendar dosegel toliko, da so se sili poslanci zdramili. Ko jih je socialistični reprezentant Darlington Hoopes znova svaril, so ga poslušali pozorneje ko kdaj prej in nato dovolili v pomoč brezposelnim nadaljne vsote. Problem kajpada s tem ni rešen, ampak omiljen. Vprašanje brezposelnih pod kapitalizmom sploh ne more biti ugodno rešeno.

ZABAVA V KORIST KLUBA ŠT. 1 JSZ

Chicago. — "V soboto grem v Slovenski delavski center po bicikel!" Tako je v šali omenil rojak, ki si je preskrbel nekaj "umar". Morda si je res vzel prave! Bicikel bo nekdo dobil — čisto nov najnovjšega modela.

Ampak bicikel seveda ni namen to priveditve. Imamo jo v korist kluba št. 1, ki potrebuje gmotna sredstva v agitacijske namene. Blagajna je domalega "suha", ampak ne vsled pomanjkanja dežja, pač pa radi izdatkov, ki smo jim imeli z oglašanjem, naročitvijo Majskega Glasa, s podporanjem obrambnih skladov itd.

Zabava bo na vrtu, v dvorani bo plesna veselica, drugod pa bodo mize, kjer se bodo gostje lahko odpočili, zbijali šale, ali pa razpravljali o dogodkih današnjih dni.

Torej bo vsakdo lahko našel svoje mesto. Ne bilo bi prav, če bi pozabili omeniti, da imamo v Centru tudi izboren prostor za balincanje! Veliko ljudi se ga že poslužuje.

Vsi ste nam dobrodošli. Pridite zgodaj!

Priljubljeni odbor.

Vabilo na piknik

Star City, W. Va. — Klub št. 228 JSZ priredi piknik v nedeljo 6. sept., ki se prične takoj po seji pri S. Pelanu na Jere, W. Va. Vabljeni ste vsi od blizu in v daleč, da se ga udeležite. Na razpolago vam bo za utešitev žeje in glada vsega zadošči. Prebitek piknika je namenjen skladu za socialistično volilno kampanjo. — Odbor.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Waukegan, Ill., Johnstown, Pa., in Cleveland, O. — Ko smo prejeli vaše dopise, so bile strani Proletarca že napolnjene. Poslano objavimo prihodnjič.

Dalje prosimo vse, da nam v olajšanje dela in razporedbe gradiva pošljete poročila, naznanila in članke tako, da jih prejmemo najpozneje v soboto zjutraj, ker pošta v soboto popolne ne dostavlja nikakih pisem, razen ako so poslana po "special delivery" ali "air mail".

Izmed dopisov, ki dospo ob pondeljkih, smo v stanju porabiti le najnujnejše in če je teh mnogo, moramo vzeti iz že vloženih strani kak drug spis, da jim napravimo prostor.

Ako hočete imeti na svetovno situacijo pravičen upogled, citajte Proletarca.

Kampanjski sklad JSZ in vprašanje enotne fronte s komunisti

Martin Sustersich, tajnik društva Sinovi Slave št. 185 JSKJ na Elyju, Minn., piše, da so razmotrivali o vprašanju kampanjskega sklada JSZ in sklenili, da bodo pomagali, ko se socialistična stranka pridruži komunistični, kajti slednja ima "že par milijonov močno stranko." Naš znanec Martin se sicer v številkih moti, kar pa v današnji dobi ni nič pregrešnega. Pravi, da je komunistična stranka stara komaj 15 let, in že razpolaga s milijoni, dočim socialisti nikamor ne pridejo.

Svoje argumente je napisal iskreno, ampak so vendarle protidelavski, kajti tam ni ne komunistične, ne socialistične stranke, pač pa prevladuje zgolj kompanijska politika in pa tači politični, ki so v politiki zaradi služb.

Klerikalni vodja Robles prerokuje zmago fašizma

Jose Maria Gil Robles, glavni voditelj političnega klerikalizma v Španiji in eden izmed voditeljev sedanje fašistične vstaje, ni šel na fronto s svojimi fašističnimi kolegi, nego se vsled "slabega zdravja" umaknil v mozemstvo. Od tu prerokuje, da bo Španija kmalu "odrešena" in spet postala "katoliška dežela". Gil Robles je kriv pokolja, ki so ga vojaške tolpe iz Maroka pod vodstvom njegove vlade izvršile leta 1934 v Asturiji.

Voditelji sedanje kontrarevolucije so složni edino v tem, da je treba marksiste in liberalne republikance poklati. V vprašanju, kakšna naj bo vlada potem, si niso edini. Eni hočejo monarhijo z avtokratsko vlado, Robles zahteva diktaturo natančno po Mussolinijevem vzoru, pa poveljnikom pa je vzor Hitler veliko bolj kakor il duce.

Neprijetni časi za franciskane v Nemčiji

Nacijska oblast čisti že precej tednov franciskanski red v Nemčiji, ki je po njenih trditvah okužen z nemoralnostjo in spolnimi perversnostmi.

Po dolgih preiskavah je obtožila 215 menihov spolnih prestopkov nad dečki in drugih sličnih grehov. Do 21. avgusta jih je bilo 35 obsojenih. Omenjenega dne je sodišče spoznalo krivim redovnika Gratiana in mu naložilo leto in devet mesecev zaporne kazni.

Francija je v sedanji dobi edina država, kjer so bile nove stavkovne metode, namreč takine, da so stavkajoči delavci ostali nepretrgoma bodisi v tovarni, ali na kakem drugem okupiranem kraju, resnično uspešne. V Zd. državah so skušali doseči s tako taktiko uveljavljenje posebno brezposelnih delavci, toda le malokje se jim je posrečilo. Na tej sliki je skupina brezposelnih v Pennsylvaniji, ki je zaeno z drugimi iz brezdelnih vrst ukorakala v glavno mesto Harrisburg in taborila v vladni palači. Oblast jih ni posebno nadlegovala, pač pa jim celo preskrbele hrane in čakala, da se obleganja naveličajo in odidejo. Poskus je vendar dosegel toliko, da so se sili poslanci zdramili. Ko jih je socialistični reprezentant Darlington Hoopes znova svaril, so ga poslušali pozorneje ko kdaj prej in nato dovolili v pomoč brezposelnim nadaljne vsote. Problem kajpada s tem ni rešen, ampak omiljen. Vprašanje brezposelnih pod kapitalizmom sploh ne more biti ugodno rešeno.

KAMPANJSKI SKLAD JSZ

II. IZKAZ.

V kampanjski sklad JSZ, čigar namen je financirati zdajanje kampanjskih letakov in pošiljanje govornikov ter agitatorjev po naselbinah, so prispevale sledeče organizacije in posamezniki:

- Moon Run, Pa. Klub št. 175 JSZ, \$12.50.
- Milwaukee, Wis. Društvo št. 234, SNPJ, \$2; po \$1: Anton Novak in Joseph Shiretz; po 50c: Joe Vidmar in Joe Poglednik; skupaj \$5.00. (Nabrala in poslala Josephine Shiretz.)
- Roundup, Mont. Po 50c: Max Poljak in Michael Krivec; skupaj \$1.00. (Poslal Max Poljak.)
- Export, Pa. Društvo št. 320 SNPJ, \$1.00.
- Detroit, Mich. Društvo št. 123 SSPZ \$1.00.
- Akron, O. Po 50c: Leo Bregar in Louis Shuber; po 25c: Joe Hilman, Max Kotnik in Katie Pustovrh; John Mesojede 15c; Frank Andrluh 10c; skupaj \$2.00. (Poslal John Mesojede.)
- Conemaugh, Pa. Društvo št. 44 SNPJ \$5.00.
- Pueblo, Colo. Društvo št. 21 SNPJ \$2.00.
- Southview, Pa. Društvo št. 265 SNPJ \$1; po 50c: Math Vehar in Louis Snider; po 25c: Martin Urbas Jr., John Vozel, John Zabkar, Martin Urbas, Tony Vrbanič in Mike Goswatter; skupaj \$3.50. (Poslal Martin Urbas Jr.)
- Virden, Ill. Društvo št. 74 SNPJ \$1.00.
- Milwaukee, Wis. Društvo št. 192 SNPJ \$2.50.
- White Valley, Pa. Društvo št. 232 SNPJ \$2.00.
- Johnstown, Pa. Društvo št. 600 SNPJ \$2.00.
- Palisade, Colo. Člani društva št. 162 SNPJ \$1.00.
- McIntyre, Pa. Po \$1: društvo št. 361 SNPJ in Anton Modic; po 50c: Frank Vrbanič, Frank Stopinšek, Vinc. Jaksetič in Frank Starina; po 25c: Andy Yaneš, Frank Kočjan, Joseph Mavsar, August Birtig, Anton Dugar, Anton Kucvich, Steve Krojačič, Louis Turc in Andy Gombach; Frank Camloh 10c. Skupaj \$6.35. (Poslal Vincent Jaksetič.)
- Hostetter, Pa. Društvo št. 318 SNPJ \$3.00.
- Girard, O. Društvo št. 643 SNPJ \$2.00.
- Springfield, Ill. Društvo št. 47 SNPJ \$2.00; Frank Cemazar \$1, skupaj \$3.00. (Poslal Frank Cemazar.)
- Cleveland, O. Društvo št. 126 SNPJ \$2.00.
- Maynard, O. Po \$1: društvo št. 275 SNPJ in klub št. 123 JSZ, skupaj \$2.00. (Poslal Anton Skaberne.)
- Power Point, O. Klub št. 9 JSZ \$2.50.

Cleveland, O. Društvo št. 5 SNPJ \$2; po 50c: Frank Ziberna in Ignar Rugel; po 25c: Joseph Turak, John Bojtjanich, Steven Lunder, Ludvik Medveshek, John Tavcar, M. Cvalbar, A. Vehar, Fr. Somrak, J. Lavrenčič, John Barbič, Joe Hribar in Anton Kozoglav; skupaj \$6.00. (Poslal Ludvik Medveshek.)

Willamette, Ore. Frank Zaniker \$1.00.

La Salle, Ill. Nabrano na pikniku kluba št. 4 JSZ in pozneje: po \$1: George Bizjak, Frank Dular in Frank Martinjak; po 50c: Joe Novak, Peter Tomšič; Frank Vidregar 40c; po 25c: Kristina Nadvesnik, Josephine Pohar, Mary Kerne, Celia Udovič, Mrs. Mike Mente, Anton Sotošek, Mike Zokel, Math. Vogrich, Anton Remenič, Joe Ferkol, Andrew Robich, John Bučar, Vencel Obid, Arth. Young in Jernej Drganc, skupaj \$8.25. (Nabrala Kristina Nadvesnik.)

Clarendon Hills, Ill. Valentin Kobal \$1.00.

Clinton, Ind. Društvo št. 213 SNPJ \$5.00.

Forest City, Pa. Po 25c: Fr. Rataic, Frank Zaic, Jacob Znidarsch, Tony Painter, Anton Drasler st., Louis Sasso, Yde Germ in Frank Pancec; skupaj \$2.00. (Poslal Frank Rataic.)

So. Chicago, Ill. Nabrano na seji dr. št. 490 SNPJ; prispevali so po 25c: John Kosich, Jacob Brljavec, Marko Vrančič, Jacob Polak in Ramon J. Sadonski, skupaj \$1.25. (Poslal Jacob Brljavec.)

Euclyd, O. Društvo št. 450 SNPJ \$1; po 25c: M. Kamen, Frank Bučar, Frank Tezel, Frank Podboršek, skupaj \$2.00. (Poslal Frank Tezel.)

Arma, Kans. Društvo št. 434 SNPJ \$2.00.

Livingston, Ill. Društvo št. 96 SNPJ \$5.00.

Detroit, Mich. Po 50c: Leo Junko, Anton Grum, Frank Režišnik, Frank Zorman 30c; po 25c: Anton Homec, Valentin Balich, Frank Moran in August Platt; skupaj \$2.80. (Poslal Frank Režišnik.)

Bearcreek, Mont. Društvo št. 112 SNPJ \$2.00.

Irwin, Pa. Društvo št. 41 SNPJ \$3.00.

Jerome, Pa. Društvo št. 503 SNPJ \$3; po 25c: John Jurca, Joe Zidar, Frank Kraševac, Joe Smole, Frank Smole, Joe Sukoly, Mary Urbas, Sam Penini, Frank Pleševich, Joe Morelli, Tony Panasel, Frank Zabo, John Curran, Joe Tursich in Julia Machak; Niko Barony 20c; po 10c: Mariano Notili, Egidio Baroni, Frank Kristenjčak, Peter Cubarich, Sam Dipre in Paul Banasiewicz; skupaj \$7.55. (Poslal John Jurca.)

Ely, Minn. Društvo št. 268 SNPJ \$1; John Teran 50c; Frank Zima 15c; Frank Zabkar 10c; skupaj \$1.75. (Poslal Frank Zima.)

Tire Hill, Pa. Društvo št. 200 SSPZ \$2.00.

Skupaj v tem izkazu \$114.85, prejšnji izkaz \$31.56, skupaj \$146.41.

Zarote v sov. Uniji

Sovjetske časopise znova obširno piše o spletkah trockijevcev, ki bi radi strmoglavili Stalina z vodstva magari z atentatom, samo da bi jim bila spet dana prilika zavladati nad USSR. Proletarec ima s tem v tej številki izčrpno poročilo.

Dober član organizacije je tisti, ki se zaveda odgovornosti, svojih pravic in dolžnosti.

DR. F. PAULICH
ZOBOZDRAVNIK
Ordinira vsak dan raze nrede od 9. zjutraj do 9. zvečer.
V nedeljo po dogovoru.
PHONE: CICERO 610
2125 SO. 52ND STREET
CICERO, ILL.

PRISTOPAJTE K
SLOVENSKI NARODNI
PODPORNI JEDNOTI
NAROCITE SI DNEVNIK
"PROSVETA"
Stane za celo leto \$6.00,
pol leta \$3.00
Ustanavljajte nova društva.
Deset članov (1c) je treba za
novo društvo. Naslov za list in
za tajništvo je:
2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO, ILL.

ZALICNE TISKOVINE
VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO
Adria Printing Co.
1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.
Tel. Lincoln 4700
PROLETAREC SE TISKA PRI NAS.

Pismo iz Francije

Lievin, sredi julija 1936.

Dragi s. A.:

Hvala Ti za pozdrav. Vprašam te o položaju francoskega proletariata, osebno rudarjev? Več, če bi Ti mogel vse opisati, kar se je v zadnjih mesecih pri nas zgodilo, bi bil to že lep kos zgodovine. Skušal Ti bom vse opisati na kratko!

Pregovor pravi, da vsaka šola nekaj stane. Dogodki, ki so se pred leti odigrali v Nemčiji, so zahtevali toliko nedolžnih žrtev v vrstah proletariata (tudi med voditelji), da so globoko odjeknili med delavskimi masami v Franciji. To in pa dejstvo, da se je začel tudi v Franciji fašizem hitro razvijati, je dalo povod za zbliznanje francoskega delavskega gibanja obeh smeri. To je bila tista gonilna sila, ki je združila ves francoski proletarijat z voditelji vred. Bil je veličasten dogodek, ki bo v zgodovini razvoja francoskega delavskega gibanja ostal z zlatimi črkami zapisan, ko so si predstavniki obeh strokovnih C. G. T. in C. C. T. podali bratsko roko in je moglo eno zadonela Internacionala. Solze veselja so lile po obrazih starih, izkušanih, že osivelih borcev za delavske pravice. In posledice niso izostale. Zgodilo se je to, česar smo si vsi želeli. Skupno smo zmagnali pri volitvah. Zdobili smo naval fašistične reakcije in prišla je na površje ljudska vlada, katera je v roku enega meseca napravila več za delovno ljudstvo Francije, kot vse vlade zadnjega stoletja. Tu imamo sedaj vzgled, kaj pomeni za proletarijat, če ima velik političen vpliv na oblast, če je oblast v njegovih rokah.

Sedaj pa še nekoliko o nas

rudarjih. Znano Ti bo, da tudi nam rudarjem ni bilo preje tu z rožicami poslano. Četudi smo sicer precej lažje živeli kot vi v domovini, se je kljub organiziranemu odporu rudarske zveze vedno bolj pojavljali tudi vam v domovini dobro znani priganjaški sistem. Paznika še sicer videl nisi, pa si ga že slišal, kako je kričal po odkopih za premogom. Kaznovalo se je rudarje za vsako malenkost. Če se ti je zgodilo, da si prišel trikrat zaporedoma pod najnižjo storitev, so te tudi dali na začasni brezplačni dopust. Med nami je vrelo. Vrste organizacije so se jačale. Vsa čas smo računali, da mora priti do izbruha naše nevolje. In zgodilo se je. Oblast je vzele v roke ljudska fronta, naša organizacija pa je proklamirala generalno stavko. Stavka je bila kompaktna in delavstvo strogo disciplinirano. V stavki smo dosegli vse. Vse šikane v rudnikih so se morale odpraviti in dosegli smo povišanje najnižje mezd rudarja z doklado fre. 32.20 na fre. 41.48. To je minimalna plača za 40 urno delo!

No in kako je sedaj v jami? Rečem Ti, da tam, kjer je bilo prej preklinjanje in priganjanje, doni sedaj po rojih delavske pesem in dela se z veseljem. Zgodil se slučaj, da pride inženjer na odkop, pozdravi prav prijazno in vpraša, zakaj prepevamo? Mi mu odgovorimo: "Veseli smo, ker smo spet enkrat ljudje in ne živina kot smo bili prej!" Inženjer na to: "Da, to je sad moči vaše organizacije in vaše discipline. Srečno!" in gre. Delo se pa nadaljuje. Tako je pri nas sedaj.

Te pozdravlja Tvoj C.
Pozdrave rudarjem v domovini!
(Iz "Delavske Politike".)

STALINOVIM NASPROTNIKI DOBILI NAMESTO ZMAGE SMRTRNO OBSODBO

(Nadaljevanje s 1. strani.)
Ijenje sedanega režima Gregor Zinovjev, bivši diktator komunistične internacionale in po mnenju urednika Proletarca, ki piše ta članek, največji provokator, kar jih pozna zgodovina mednarodnega delavskega gibanja. Vse komunistične stranke je vodil na podlagi tez, da je njihova naloga po-

pa pomore. Trocki, pristaš diktature, bi s Stalinom v enakem slučaju morda ne ravnal tako milostno.

Obtoženi boljševiški veterani so ljudje, ki jih je sedanji režim ob enem ali drugem času zavrgel. Naravno, da se čutijo ponižane in razžaljene. Njihove zasluge za revolucijo so velike. Čemu naj bi se jih zdaj smatralo za kontrarevolucionarje? Pa se jih smatra in hote ali ne hote so začeli spletakariti, da se znebe glavne ovire — Stalina, na poti k povratku do moči. Stalin jih je pravočasno zalotil, nekoliko pa so si pot pokvarili sami, in tako so prošlo nedeljo na sodišču doživeli novo razočaranje. Oblast jih je proglasila na podlagi evidence za kontrarevolucionarje, za eksponente fašizma in za zaveznike nacijev v službi nemške vlade!

Leon Trocki tajni in izjavlja, da tega ne bo nihče verjel, toda šestnajst na smrt obsojenih ni potrdilo njegovih izjav. Stalin je zmagal znova na celi črti, kar se sovjetskega časopisja in sodišča tiče. Prav tako

petnost, oziroma oboje. Svet je to obravnavo vzel od kraja neresno, češ, sovjetska vlada si pač skuša utrditi zaupanje, ki ji je v teh kritičnih dneh več kot potrebno. A kmalu se je izkazalo, da ni samo dobra strategija, ampak veliko več. Obtoženci so namreč odkrito priznali, da so imeli odločen namen umoriti Stalina in bi bili to storili, če jim ne bi vedno prišla v napotje zdaj ta, zdaj kaka druga ovira.

Priznavali so dalje, da je

GREGORIJ ZINOVJEV

slabševati, ne pa zboljševati življenske razmere, netiti politični kaos z izgredivi in razbiti socialistične stranke in socialistične delavske unije s kakršnimi koli sredstvi, samo da se dogodi svetovna revolucija. Dobili smo fašizem. Tajna policija je navedla, da je imel za svoj atentatorski načrt, ki bi naj njemu in Trockiju pripomogel do povratka na krmilo Rusije, 15 glavnih pomočnikov. Eden teh je bil Leon Kamenjev, Trockijev svak. Kamenjev je bil eden najenergičnejših bojnikov proti carizmu, Leninov drug in gradnji sovjetske Unije in imel je razna najvišja mesta v sovjetski vladi.

T. Smirnov je bil za časa Lenina enako zaupen član režima in par let potem, ravno tako K. Berman Jurin. Tudi ostali obtoženci so imeli svoj čas v USSR najodgovornejša mesta. Za vodilnega instigatorja

GREGOR L. SOKOLNIKOV

na sejah vseh postojank komunistične stranke v sovjetski Uniji.

Vendar pa je v vsej tej tragediji še ena slika — seznam vodilnih članov komunističnih glasil in visokih uradnikov v vladi, ki so tudi osumljeni zavezniki s teroristi v načrtih, da se iznebe Stalina in se sami priklopijo na vrhovno mesto. Med temi osumljenci so bili na sodišču imenovani Aleksij Rikov, komisar pošte in telegrafnega sistema; Nikolaj Bukharin, urednik Izvestija; M. P. Tomski, načelnik vladne tiskovne ustanove; Karl Radek, glavni uredniški članek v sovjetski Uniji; Gregor Sokolnikov, bivši sovjetski poslanik v Londonu in zdaj pomožni komisar za vnanje zadeve. In tako naprej.

Nihče teh ni bil obtožen v obravnavi; katera je končala prošle nedelje, toda Zinovjev in ostali obtoženci so jih kompromitirali in še bolj pa tajna policija, ki je predložila dokaz, da njihova zvestoba sedanjemu (Stalinovemu) režimu ni necmajana.

Zinovjev je priznal krivdo in enako velika večina drugih obtožencev. Nekateri, posebno Zinovjev, so se obnašali prav kakor tercijski spokorniki, kar je hinavstvo ali pa strah-

LEON TROCKI

zarote je bil na obravnavi skozi ves čas proglasen Leon Trocki, ne samo s strani državnega pravdnika, ampak tudi obtoženci sami so ga dolžili, da jih je on spravil v kašo.

Trocki je s svojega zavetišča na Norveškem obdolžil vztrajno tajil, ni pa uspel v dokazovanju, da je brez krivde. Trocki je smatral in še smatra, da bi on moral biti Leninov naslednik. Namesto tega ga je Stalin s svojo skupino potisnil na stran in ga končno izgnal v inozemstvo. Prejkone mu je danes žal, kajti diktatorji se o pozicionalcev najlaglje znebe, če jih pomečejo v zapore, ali

PSI RESUJEJO OMAGANE PLOVALCE

Pri jezeru Bear Valley v Kaliforniji imajo za reševanje omaganih plavalcev trenirane Newfoundlandke pse, ki so naučeni priti plavalcu ali plavalki na pomoč takoj čim opazijo, da omaguje v vodi. Na sliki je pes, ki vleče iz vode plavalco in na obrežju ko jo straži, dokler ne pride človeška pomoč.

Iz obiska v La Salle in okolici

Chicago, Ill.—V nedeljo 16. avgusta sem se odzval vabilu kluba št. 4 JSZ na njihov piknik. Dan je bil kakor nalašč za tako priredbo: lep in ne prevroč. Piknik se je vršil pri S. Johnu Strellu na "jamrovcih", ali kakor se imenujejo naši ljudje dotično okolico. Udeležba je bila bolj pičla, dasi je dotični prostor v bližini slovenske naselbine. Kaj je vzrok, da ni bila večja, ne vem. Zdi se mi, da je bilo premalo oglašanja. Le par kratkih notic je bilo v naših listih, kar ni zadosti.

Kadar se snujejo podobne priredbe, je pač treba poleg vsega drugega tudi energičnega publicističnega odpora, ki bi vsaj šest tednov ali dva meseca oglaševal priredbo. Tudi par plačanih oglasov ne bi škodilo. Druga uspešna metoda oglašanja so vabilna pisma ali dopisnice. Prepričan sem, da če bi bili sodrugi poslali par sto takih vabil, bi bila udeležba vse drugačna. Vabiti govornika od zunaj, ne da bi računali na večjo udeležbo kot par ducatov ljudi, se ne izplača. Taki stroški bi prav lahko odpadli, čeprav niso veliki. Upam, da bodo lasalski sodrugi zgorajšnje nasvete upoštevali za bodoče priredbe.

Družba na pikniku je bila zelo živahna. Tudi debat o sodobni politični godlji ni manjkalo. Sestal sem se z bivšim sodrugom Leo Zevnikom in mnogimi drugimi, tako iz La Salla kot iz bližnje okolice. Iz Oglesbyja so se posebno sodružice kluba št. 3 udeležile piknika v velikem številu. Razume se, da nismo pozabili tudi na kampanski sklad JSZ. Zato se je potrudila sodružica Kristina Nadvečnik in nabrala v ta namen \$7.25. Drugi dan je še S. Martinjak prispeval \$1.00.

Ker sem že omenil debatiranje o sedanji politični situaciji, je treba to omeniti, da se to ni vršilo s kakimi nasprotniki, pač z nekaterimi, ki so bili prejšnja leta več ali manj aktivni v klubu št. 4. Leo Zevnik na pr. je ves vnet za našega novega "odrešenika" Roosevelta, kajti ta nas bo otel vsega hudega na svetu. Rešuje nas že četrto leto, pa smo približno tam, kjer smo bili. Kapitalizem je še prav tako aroganten kot je bil, izkoriščanje še vedno tako v cvetju kot je bilo in bo. Tudi s stavarji se prav nič bolj milostno ne postopa kot se je pod Hooverom. Tudi bomb solzavic se je porabilo prilično število proti stavarjem pod vladavino demokratske stranke, katere predstavnik je Roosevelt. In če se prav spominjam, so se ravno v južnih državah, kjer je demokratska stranka vse-skozi na krmilu, pojavile prve koncentracijske kempe; tudi Joe Shoemacher je bil umorjen na demokratičnem jugu; najemniki na plantažah vodijo

obupen boj za svoj obstanek in obstanek svoje organizacije. To se godi med drugimi v demokratski državi Arkansas. In takih incidentov bi se lahko našlo še več.

Kako se more človek, ki se šteje k zavednim delavcem, navdušiti za predstavnika kapitalistične stranke, je meni uganika. Kazati se hoče zaslugo Roosevelta, češ, pogledajte, kako se je delavstvo organiziralo in koliko pridobilo pod Rooseveltovo administracijo! Ej, prijatelji, če se bo ameriško delavstvo zanašalo na kapitalistične predstavnike za svoje organiziranje! Saj ravno v tem je tragedija, da amer. delavstvo ni boljše organizirano! Ko je bila izdana točka 7-A v NIRA, je bilo res precej navduševanja med organiziranim delavstvom, žal da ne takšnega kot bi moral biti; vse preveč se je povdarjalo, da "predsednik hoče, da se organiziramo," namesto, da bi se delavstvu predočevalo razredni značaj današnje družbe in se mu dokazovalo, da je ono tisto, ki se MORA organizirati, neglede na želje kapitalističnih predstavnikov in političnih uradih. Ti naši novepomeni demokratje se kajpada navdušujejo za reforme, katere je buje vpeljala demokratska administracija. Dobro je, da se pri tem spomnimo na milijarde narodnega dolga, ki je narastel zadnja leta, in katerega bo nekdo moral plačati. Ta nekdo bomo brez dvoma delavci in farmarji.

Zdi se mi, da se zgodovina ponavlja: zgodovina kratkih 20. let. Mar se ne spomnimo takratnega predsednika Wilsona in njegovih volilnih parol, kako nas je in kako nas bo obvaroval vojne? Klicati v spomin, kaj se je vršilo v in med vojno, je nepotrebno, ker je menda še vsakemu v spominu. Kaj pa miroljubna politika naše demokratske vlade? Ni še dolgo tega, ko je kongres dovolil največji budžet za armada in mornarico, kar smo jih doslej imeli v mirnem času. Kaj to pomeni? Mar da se ohrani mir? Kaj še! Vojne priprave so edino za eno stvar, in to je za moritve, v katere bomo tudi mi zapleteni, ako pride do vojne.

Vzeto vse to v vpoštev, se človek čudi onim, ki so bili nekaj med nami in so se smatrali za sodruge. Mala sapica, pa jih odnese. Delavci v La Salli in drugod, ako hočete, da bo vaš glas v resnici kaj štel glasujte in delujte za socialistično stranko. Par milijonov glasov za socialistično listo bi pomenilo, da ljudstvo noče kranje današnjega sistema, pač pa temeljnega reform, ki bi bile vse drugačne kot nam jih nudi demokratska administracija. Ker sem že bil tam, sem hotel obiskati še naselbino De Pue. Razume se, da bi bil rad obiskal tudi druge, toda zaenkrat sem hotel poskusiti z agi-

tacijo v tem mestu, kjer smo dozdaj imeli precej somišljenikov, največ skozi društvo št. 59 SNPJ, ki je včlanjeno v Prosvetni matič in so z njenim posredovanjem priredili zadnjo z.imo uspeno dramsko predstavo. Zdaj se pripravljajo na drugo igro, to pot v angleščini. Iz La Salla me je peljal tja s. Joe Novak. Naša prva pot je bila k bivšemu tajniku kluba št. 4 Petru Banichu, ki ima zdaj tam gostilniško obrt. Dospeli tja smo po kratkem pogovoru prešli na agitacijo. Peter pravi, da se je odločil za 5 novih naročnikov, jaz vstrajam za 10. Tako smo vedno določili kvoto, kadar sem bil tam na agitaciji in običajno je bila zmaga na moji strani, to pot ne docela, pa tudi Peter se ne more ponašati, da je on prodri s svojim načrtom, kajti od kvote kot sem sugestiral, smo dobili 9 novih naročnikov, kar je lepo število za en dober dan dela. Bil sem tam sicer dva dni, toda drugi čas sem porabil z vožnjo, pomenki itd.

Pri agitaciji so mi pomagali Peter Banich, John Zuglich in Vincent Omahan. Slednji nas je tudi vozil okrog z avtom. Pri njemu sem tudi prenočil in bil deležen dobre postrežbe. Razume se, da smo obiskali mnogo več rojakov kot pa se jih je naročilo. Pa je že tako, da se človek včasih ravno pri takem prevarji, na katerega najbolj računata, da je naprednjak in da se bo naročil. No, pa to je že stara stvar. Prijeto je agitirati v kraju, kjer naleti agitator na tolikšno kooperacijo od strani naprednih delavcev. Vsem, ki so pomagali, iskrena hvala. Upam, da se v doglednem času spet vidimo. Tedaj bom ostal med vami toliko časa, da obiščem vse rojake v La Salli in okolici.

Chas. Pogorelec.

Kantorovič umrl

Haim Kantorovich, najboljši teoretik, kar jih je imela Ameriška socialistična stranka v povojni dobi, je v New Yorku prošle teden umrl. Ugonobila ga je tuberkuloza. Kantorovič je bil po rodu ruski žid, obvladal je dobro razne jezike, med njimi angleškega, in se udeleževal v židovski socialistični federaciji, v kateri je urejeval do notranjega konflikta v New Yorku njeno glasilo, potem pa je bil vsled svojih militantnih nazorov odstavljen. Pisal je članke v reviji Socialist Monthly in v razne druge liste. Bil je tudi izboren predavatelj.

Nedelja 6. sept. naš dan v Waukeganu

Odbor društev Prosvetne matice in klubov JSZ v Waukeganu deluje, da bo prireditev konferenčne organizacije za Wisconsin in Illinois, ki se vrši v nedeljo 6. sept. v Mozinovem parku v Waukeganu, uspeh v vseh ozirih. Na sodelovanje so povabljeni naša delavska pevsko društva, plesalci bo igrali dober orkester, in tudi govorniški spored bo izboren. Za glavnega angleškega govornika je povabljen John Fisher, socialistični kandidat za gubernerja. Slovenski govornik bo Joško Oven, in nastopil bo tudi govornik pripravljalnega odbora društev Prosvetne matice in v imenu kluba št. 114 JSZ. Govorniški del sporeda bo vodil Frank Zaitz, urednik Proletarca.

Zadruge v Angliji

Zadrugne trgovine in proizvajalne zadruge v Angliji imajo sedem milijonov članov.

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN AND SURGEON
OFFICE HOURS:
At 3724 W. 26th Street
1:30-3:30; 6:30-8:30 Daily
Tel. Crawford 2212
At 1858 W. Cermak Rd.
4:30-6:00 p. m. Daily
Tel. Canal 1100
Wednesday and Sunday by appointments only
Residence Tel. Crawford 8440
If no answer — Call Austin 5700

Naloga, kateri se ne smemo ogniti!

Glavna dolžnost agitatorjev socialistične stranke danes je, dobiti dovolj podpisov na petičije za nominiranje socialističnih kandidatov.

Demokratska stranka izrablja državne, zvezne in okrajne nameštence, ki so uposleni pod njeno upravo, da morajo skrbeti za napolnitev demokratskih kampanjskih shodov in demokratskega kampanjskega fonda. Mi nimamo, niti ne bi hoteli takega vira.

Socialistično gibanje zastopa nauk, da so delavci ljudje, ne lutke. Vredni so toliko kot vsak drug koristen član človeške družbe. Za tak pokret se delavcu več kot izplača dobiti nekaj podpisov in zbrati kolikor pač mogoče v agitacijski fond. Le na ta način bomo res lahko poudarili, da delamo za boljše bodočnost.

Vzemimo si za vzgled delavce v Španiji. Svoja življenja so dali na razpolago. Tukaj pa delavci nimajo niti časa, da bi čitali delavske liste!

Storimo konec tej brezbriznosti z agresivno agitacijo, ki bo vsakega primorala, da pove, kdo je in kaj je: nazadnjak ali zaveden delavec!

PRIREDBE KLUBOV J. S. Z.

V sledečem seznamu so priredbe klubov JSZ, konferenčnih organizacij in socialističnih pevskih zborov. Ako priredba vašega kluba ni vključena, nam sporočite.

AVGUST
CHICAGO, ILL. — V soboto 29. avgusta zabava kluba št. 1 v SDC v prid klubove blagajne.
POWER POINT, O. — V nedeljo 30. avgusta konferenca JSZ in Prosvetne matice v Power Pointu, Ohio.

SEPTEMBER
WAUKEGAN, ILL. — Piknik konferenčne organizacije JSZ za severni Illinois in Wisconsin v nedeljo 6. sept. v Mozinovem parku.
CHICAGO, ILL. — Piknik v nedeljo 13. sept. pri Keglu v Willow Springsu v korist Proletarca.

OKTOBER
CHICAGO. — V nedeljo 11. oktobra vprizori dram. odsek kluba št. 1 JSZ na prireditvi društva Delavec št. 8 SNPJ pred "Rdečo rožo".
CHICAGO. — V nedeljo 25. oktobra dramska predstava kluba št. 1 v dvorani CSPA.

NOVEMBER
Waukegan, ILL. — V nedeljo 1. novembra dramska predstava kluba št. 45 JSZ v SND.
CHICAGO. — V nedeljo 22. nov. koncert "Save" v dvorani SNPJ.
CLEVELAND. — V četrtek 26. novembra na Zahvalni dan koncert soc. pev. zbora "Zarja".

DECEMBER
CHICAGO. — Silvestrova zabava kluba št. 1 JSZ v dvorani SNPJ.
FEBRUAR 1937
CHICAGO. — Prireditev v korist Proletarca v nedeljo 28. feb. v dvorani SNPJ.

Ako je v tem seznamu glede vaše vaše organizacije kaka pomota, prosimo, sporočite.

FENCL'S
RESTAVRACIJA IN KAVARNA
2609 So. Lawndale Ave.
Chicago, Ill.
Tel. Crawford 1384
Fristna in okusna domača jedila
Cene smerne. Postrežba točna.

Milwaukee Leader
Največji ameriški socialistični dnevnik. — Naročnina: \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za tri mesece.
Naslov: 540 W. Juneau Ave. MILWAUKEE, WIS.
BARETINCIC & SON
Tel. 1475
POGREBNI ZAVOD
424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

ZABAVA
KLUBA ŠT. 1 JSZ
V SOBOTO 29. AVGUSTA
V SLOVENSKEM DEL. CENTRU
Vsi člani in članice ter drugi prijatelji kluba so vabljeni, da se je udeležo.
Eventuelni prebitek gre v klubovo blagajno v agitacijske namene. Več pojasnila je v dopisu v tej številki.

Zabava društva SSPZ v N. Braddocku

N. Braddock, Pa. — Društvo št. 239 SSPZ priredi piknik v nedeljo 30. avgusta skupno s federacijo SSPZ za zapadno Pensilvanijo. Vršil se bo na Church Hill, Turtle Creek. Odbor jamči udeležencem fino postrežbo. Joe in Frank, igralca na radio postaji W. W. S. W. pa bosta dala plesalcem godbo, da se je bodo veselili še dolgo potem. — Louis Karish.

Vabilo na kegljanje v West Allisu

West Allis, Wis. — Klub št. 180 JSZ priredi kegljanje pri L. Bolskarju v soboto in nedeljo 29. in 30. avgusta. Prične se ob 2. pop. Apeliramo na somišljenike, da nas posetijo in s tem pripomorejo k boljšemu gmetnemu uspehu v korist letošnje volilne kampanje. Torej na svidenje na prijazen Bolskarjevem vrtu!
Frank Matkovich.

THE WISH FATHERING THE NEWS

The American Press And Its Reaction Towards The Tragic Conflict In Spain.—Fascist Press Intervention May Lead To Another World War

On Wednesday morning, August 19, the old party press screamed out the arresting news that Italy was mobilizing its gigantic air armada to assist the rebels in Spain.

The dispatch from Rome went on to say that air pilots were purported to be prepared for flying at a moment's notice and quoted "well informed" sources to the effect that Premier Mussolini would openly help Spain's Fascists if France continued openly aiding the Socialist Madrid government. Further there was the announcement that aviators were told to remain within call, all planes would be tuned for a takeoff, and a canvass made to find out which pilots understood Spanish.

A copyrighted bulletin softened this somewhat, but added something else. Italy and Germany, it told, were ready to give full recognition to the rebel government if its armies captured Madrid. And the source of information was the Fascist rebels themselves.

The Chicago Tribune went several notches better. Under an 8-column headline "Mussolini Masses Air Forces" it repeated the story of Italy's mighty air fleet in a state of readiness and added to it some more detail, as, for instance, what Duce has in the way of military forces "for any European conflict." Also a story from Bucharest that Moscow is giving credit on war supplies to Madrid. Also some divers material about a Spanish 'mob' that shot 500 prisoners and burned their bodies. And the customary item about nuns being stripped and shot down by Spaniards. And more such. Never did the wish so father a report of supposedly news.

What were the later dispatches on the same situation? Later dispatches brought out that Mussolini, saber-rattler he usually is, is nothing of the sort now.

The Milwaukee Leader in a copyrighted dispatch asserted that Mussolini holds that Italian intervention in the Spanish rebellion would precipitate a

European war, and that he has no desire for anything like it. Furthermore, Mussolini believes that an European war will leave an easy prey to Communism when the nations become exhausted. And that also is something Mussolini has no desire for. Still more, that officials, army men and some diplomats agreed that the premier will do all he can to avoid international complications. — And then Mussolini went to Pontinia to inaugurate the threshing season.

If there was any doubt where the majority of the American press stands on the tragic conflict in Spain, the treatment of the rumor, Fascist inspired by the rebels in Spain, now dissolves it. Between the Fascist rebels and the constituted democratic government, the American press chooses the Fascist rebels. If anyone seeks a clue to the leaning of the American press, there it is. But all this points to a serious danger. A world-wide

WHAT ARE YOUR OPINIONS ABOUT OUR JSF YOUTH CONFERENCES?

Last week the announcement for district JSF Youth Conferences in various sections of the country was made. The provisional agenda set up presents topics that should attract the interest of every class conscious worker. They are problems that deal with the every day life of young people. Millions of young people of every profession are unemployed, deprived of the means for a decent standard of living, others working long hours for small wages, not knowing what it's all about. They know that something is wrong and are groping about for some kind of salvation from the shadows of misery, want and exploitation. They know that our country produces abundantly to serve the needs of all people, yet there is poverty and starvation. That there is riches on the one side and millions of destituted families depending on relief. This picture is no doubt in the minds of many who have spent years in colleges, studying to be technicians, engineers, professors or masters of some other trade. Now they find themselves without jobs. They want work with decent wages. They want to share the luxuries abundantly produced by labor. But is this possible under the present system? What has the future in store for all of us? The JSF district youth confer-

ences will analyze these problems. There are hundreds of our young people active in various organizations, such as unions, fraternal lodges, sports, singing societies, dramatic clubs, etc. They will be the future leaders of our political, fraternal and educational movement. Upon them will rest the responsibilities of carrying on the work started by our pioneers years ago. These district conferences offer a splendid opportunity of coordinating our youth forces for the problems that are ahead of us. We can make a careful study of them and thru united efforts and cooperation accomplish better aims for the institutions we are a part of and for those who must work for a living. We invite a discussion from all of the young people interested in these meets. Let's have your opinions and suggestions.

Can Be Controlled

Criminality is hardly ever inborn or inherited, if at all; it arises from environmental factors that can be controlled.—The New Republic.

Begin Early

Scientific anti-war measures should begin in the nursery and the school.—Julian Huxley.

The People Prevail

The militarists have just had a civil setback in southern Illinois.

A few weeks ago it looked as if Carbondale would be the first community in that state outside Chicago to have military training in its high school. The school board, without sounding out the townspeople and motivated by the desire to get something for nothing, voted four to one to authorize the war department to establish an R. O. T. C. unit in the community high school.

Opposition arose immediately among parents, church people, and the faculty (including the new president, Roscoe Pulliam) of the Southern Illinois State Normal University, situated in Carbondale. But the local daily newspaper is published by a reserve officer, the promoter of the military course, and the opposition was shut off from getting its case into print. Meanwhile, indorsing resolutions were railroaded through the American Legion, the Chamber of Commerce, and the Lion's club.

The St. Louis Post-Dispatch found out about the suppression, printed the facts and then followed developments as the opposition grew stronger. Moreover it carried several editorials supporting the protesting militarists, parents, and teachers, and pointing out among other things that the department of superintendence of the National Educational Assn. was on record against military training and that St. Louis had steadfastly rejected proposals to establish R. O. T. C. units in its high schools.

This awakened Carbondale to the seriousness of the issue. Not wishing to shoulder the responsibility, the school board agreed to a referendum. The militarists campaigned for about ten days and made every effort to get out the vote at the election, yet the opposition carried the day by 442 to 347.

What happened at Carbondale is ample proof that it is not necessary to let the militarists have their dangerous way.—The Nation.

In A Civilized World

Upon the occasion of a recent visit by the squadron of the United States navy to the harbor of Gothenburg, Sweden, the sailors on shore leave made for the local amusement park, and there one of the Negro sailors invited a girl to dance.

His companions instantly fell upon him, dragged him outside and knocked him unconscious in the presence of a crowd which was at first numb with amazement and then indignantly took sides with the victim. The Swedish police were calming the disorder when the American naval police appeared and ejected all the Negro sailors, in the face of excited protests from the Swedish crowd.

The next day the incident was widely publicized, not only in Sweden but in practically all Scandinavian papers, with unanimous and stern condemnation. American prestige suffered considerably. The well earned lesson will be overlooked, and probably none of the sailors involved feels in the least ashamed. But we wonder what the civilized Swedes would think of our lynching statistic.—The New Republic.

LAWN PARTY SATURDAY

Chicago Ill.—The Lawn Party this Saturday, August 29, at the Slovene Labor Center will be an affair that none of our comrades and friends should miss. There will be no admission charge for that evening so surely that should not keep anyone away from enjoying themselves in our company.

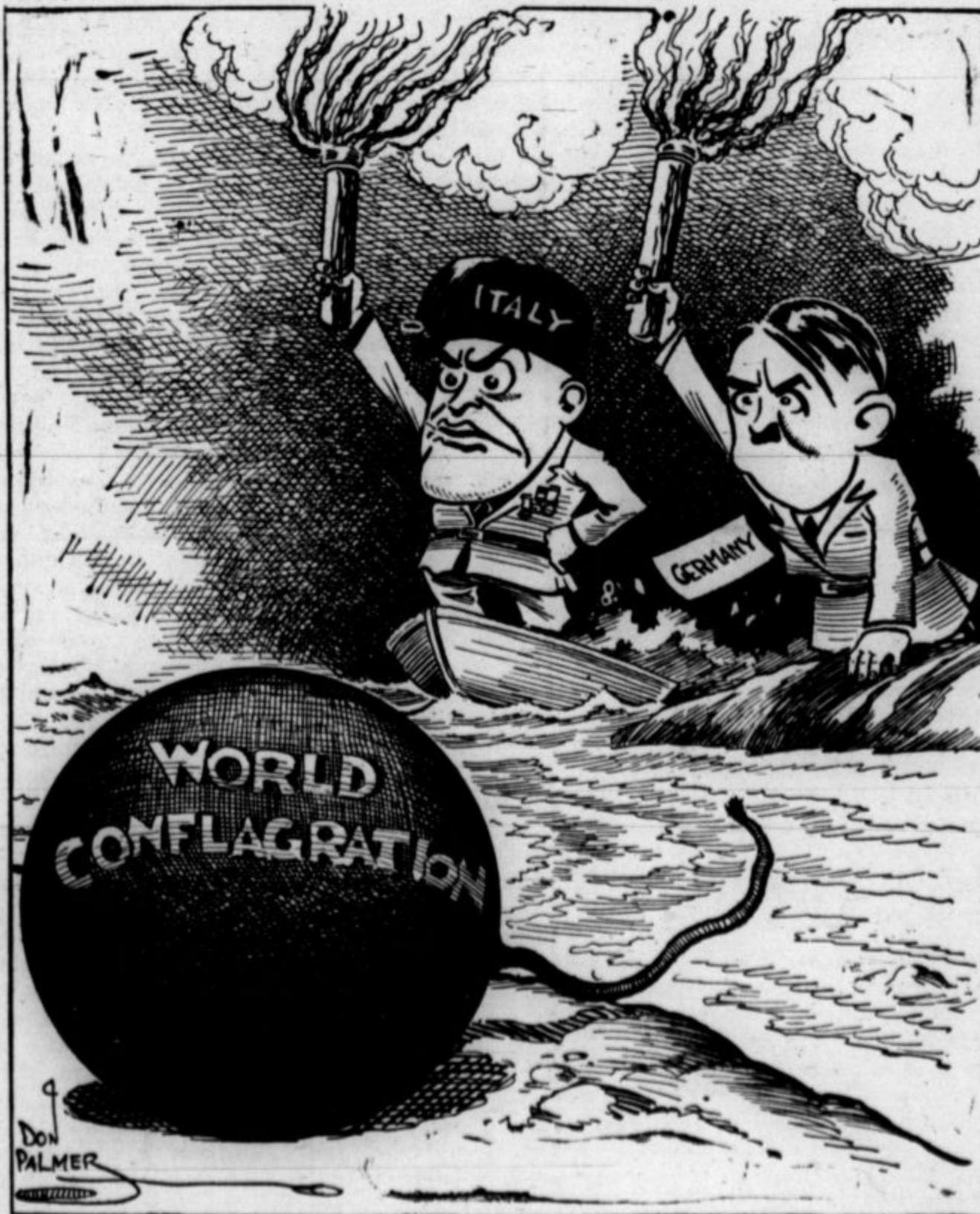
The program! Well, there will be ballina contests between some of the expert and crack shot players all evening as the courts and lawn will be decorated with lights. A stand, with all sorts of sweets, novelties, tokens and souvenirs will be on display. In the hall, there will be music for those that care to dance. Out on the lawn, table and chairs will be set up for those that care to play card games. The main feature of the evening will be the drawing for a bicycle. Be sure to attend. Have your

friends and sympathizers come with you and spend a pleasant evening at the Slovene Labor Center. There will be plenty of entertainment and a jolly time is assured.—Committee.

THE THOUGHTFUL STEEL MAGNATES

The Steel trust announced that hereafter, whenever a man is required to work more than forty-eight hours in a week, he will be paid time-and-a-half for anything beyond that limit. This generous act, say the steel magnates, is not inspired by fear that their workmen will join real unions. They do it at this moment because they just now happened to think of it. To which the workers reply: "Oh, yeah?" —T. N. L.

WOULD THEY BE SO FOOLISH?

News Item: Italy and Germany are rumored to be making a "trade" with Spanish Fascists for naval bases the rebels have captured.

SOCIALISTS AND PROMISES

The Townsend And Coughlin Promise Mixture. — Socialists Cannot Copy Their Methods

By Norman Thomas

People ask me, "Why don't you and the Socialists do what Coughlin or Townsend does?" Well, let's see what they do. Townsend is Santa Claus promising almost immediate delivery of two hundred dollars a month to everybody over sixty years with indirect benefits to those under sixty. It is not necessary to organize and maintain organizations of workers to get it. It is not necessary to change a whole system. All that is necessary is to make Congress pass a law and then to collect elastic billions from a mysterious individual named Mr. Cash—Transaction who lives somewhere around Wall Street and has no relation to the ultimate consumer. It isn't much wonder that hundreds of thousands of frustrated men and women, who are right in thinking that their poverty is unnecessary, rush with a touching faith for so easy and glorious a cure.

Father Coughlin's cure is a little more complicated. His appeal is a little less to a direct individual benefit. He gets supporters because he combines all the power of the ideas connected with God, the Church, patriotism and the Constitution, with what sounds like a radical attack on

the bankers. He flavors this mixture with a little anti-Semitism. He is in line with an American tradition of easy money as the sure cure for our ills. He doesn't have to explain just how Congress will use the power to coin money that it takes away from the Federal Reserve Bank in order to make us all prosperous without any inflation. Priests have always sought for and cultivated belief and not understanding from their followers. And this Coughlin does effectively.

Own Organization

Both he and Townsend own their organizations as absolutely as Mussolini or Hitler ever owned their parties. Coughlin is almost as good a showman as Hitler.

Now, you ask yourself, if Socialism were to copy these methods, would it still be Socialism? We ought indeed to make our appeal more effectively to men's hearts as well as to their minds. But that appeal cannot be Socialism at the same time be an appeal to a faith in Santa Claus or a quick medicine. The alarming thing is so obviously that, whatever the original intentions of Coughlin and Townsend, their methods and psychology are preparing the way for Fascism.

WE SEE A WORLD OF PLENTY

By Glenn P. Turner

One day a man was walking down the street and he passed an art store. There was a large group of people in front of the store. They were very excitedly asking each other if they could see the cat. The picture was one of those puzzle pictures. At first glance the canvass was an ordinary rural scene. But as you looked at it, all at once it turned into a big cat. When you could see the cat you could not see the rural scene. So part of the crowd was trying to show the other half the cat.

It seems to me that the present condition is a good deal like that. Some of us look about and see unemployment, men idle, children hungry, we see all the things that go to make a depression. On the other hand some of us look out and see the possibility of abundance. We see full warehouses and empty factories. We see mass and power production, able to give everyone a living of \$5,000 per year. We see a world of plenty. Some of us see the rural scene and some the cat.

The other day I talked with a rich man. He saw a world where workers would no longer work. He saw a world where people refused to work for what they could get and were demanding more than the economic system would give them. He saw a

world with workers on strike. But I see a world where factories are closed because the owner cannot get rid of his products and will not let the men work in the factory unless he can sell at a profit. To the rich man it was a strike and to me it was a lockout.

The rich man was thinking along the accustomed way. For a hundred and fifty years the profit system has been in existence. He saw all the comforts and luxuries of life, the fruit of the profit system. The system had made him rich. He had never had much reason to question the foundation of the system. He saw the rural scene.

I look out and see machines working faster and faster. I see more and more persons being laid off as the warehouses fill up with unsold products. The machine owners get more and more, the workers get less and less. Production and consumption get farther and farther out of balance. The machine must become the slave of all the people rather than their competitor. We must have production for use rather than profit. Help your friends and neighbors see a world of plenty. The Socialist publications will help you show them. That helps three ways. You, your friends and the Socialist Party.

HEROES OF THE ETHIOPIAN WAR

It was to be expected that Mussolini's attack on Ethiopia would have wide-spread repercussions in Africa. One of the first of these is the formation of the African association. It is an effort by the natives to band themselves together into a friendly society. Already it extends from Uganda to Zanzibar and its membership is growing rapidly.

The significance of this organization lies in the use of the word "African." The European and American have always spoken of "Africa" and "African" but these are foreign conceptions to the people of that continent. They speak of selves as Swahilis or Hottentots or Kikuyus, and so on. Now the term "African" begins to appear among them also.

If the society grows, that may be of enormous importance. At present, it provides sick benefits, helps the needy, inculcates thrift, fights witchcraft, encourages education, etc. It may readily become the core of an African nationalist movement. Only the future can tell.

—Nonfrontier News Service.

DEBS ON THE SUPREME COURT

"The arch-enemy of the people is the Supreme Court of the United States. Each of its nine members is a skillfully trained and highly successful corporation attorney, and each secured his appointment through the influence of corporate wealth. This court of last resort, with powers greater than any other court on earth, is the citadel of capitalism, behind which are entrenched the powers that rob labor, corrupt politics and enslave and degrade the people." — Eugene V. Debs.

"FALCON CALL"

The Red Falcons of America have just issued the September number of the "Falcon Call", their official magazine, containing stories and articles written for children from a labor point of view.

The contents include a story based upon a true incident in the heroic struggle of the Spanish miners and miner's child against the Fascist rebellion. There are other popular stories, articles, poems, a playlet and news about the International Red Falcon Movement. The magazine is also well illustrated by artists. Cartoons, comic strips and pictures dot nearly every page.

All organizations and individuals sympathetic to the working class children's movement should purchase bundle orders of the "Falcon Call" for sale and distribution. Rates may be secured from the national office of the Red Falcons of America, 549 Randolph St., Chicago. Subscriptions are 50c per year and single copies cost 10c by mail.

ELECT YOUR OWN

"It is the very height of folly and depth of humiliation for the working class to beg the representatives of the capitalist class to legislate in the interests of the working class." —Eugene V. Debs.

The Awful (?) Depression

Three leading officials of the General Motors Corp. received a total of \$950,000 in salaries during 1935, the Securities Exchange Commission has announced.—Isn't this depression simply awful (?) on the big boys?

Conservatives: Those who defend the system that wild radicals were formerly fired for advocating.

THE AWAKENING

By Redfern Mason

We need a generation that does its own thinking, folk who try to get at the heart of things, despisers or tabus, challengers of authority, men and women who weight politicians in the balance, and judge the captains of industry by what they do, not by their pretenses.

They are thinking hard today, these philosophers of the common people. For the counsels of predacious capital have failed. The protest of the multitude grows louder, not to be drowned by the clamor of a venal press.

There is food and to spare, yet thousands go hungry.

Youth demands its opportunity, but cannot find it.

As monopoly grows richer, the toilers earn less.

While tractor and reaper, auto and lipotype make the wealthy more opulent, they take food from the mouth of the poor, yet without the hands of labor to guide them the machines must stand idle.

The wit of the inventor profits a class; the toilers are impoverished.

They demand that the fruits of invention shall profit all mankind, not be used to extort more and more from those who have too little.

Coal and iron and the power derived from them belong of right to the whole people, not to a monied minority, which fattens as the workers grow lean.

The exploitation of the masses must cease.

All power is within the grasp of these millions, once they throw off their lethargy.

Today they are awakening; they are shaking off their chains. They rub their eyes, almost dazzled by the vision of freedom. But they grow accustomed to the light, and move on irresistibly to their goal, singing the songs of freedom, brothers and sisters, hand in hand, creators, sharers, not hirelings, founders of peace, deniers of war, the first born of the world that is to be.